

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Útoky osamělých vlků na měkké cíle na území států Evropy

Lone Wolf Attacks on Soft Targets within the Territories of European Countries

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací

Vedoucí práce: PhDr. Václav Adámek

Petr Knedlík

Kladno, květen 2017

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2016/2017

Z a d á n í b a k a l á ř s k é p r á c e

Student: **Petr Knedlík**
Obor: Plánování a řízení krizových situací
Téma: **Útoky osamělých vlků na měkké cíle na území států Evropy**
Téma anglicky: Lone Wolf Attacks on Soft Targets within the Territories of European Countries

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je analýza působení teroristů známých jako osamělí vlci na území vybraných států Evropy od roku 2010 do roku 2016. V rámci teoretické části práce budou vymezeny základní pojmy, které se týkají terorismu osamělých vlků, tím vznikne ucelený pojmový aparát o jejich činnosti. Práce rozebere problematiku útoků těchto teroristů, příčiny jejich jednání a též bude provedena komparace vybraných útoků na území Evropy. Práce se zaměří na získání poznatků z dosavadní známé činnosti osamělých vlků a navrhne efektivní řešení předcházení tomuto typu útoků.

V praktické části práce se analýza tématu zaměří na možné předcházení tohoto typu terorismu a na zvýšení bezpečnosti tzv. měkkých cílů na území hl. m. Prahy.

S e z n a m o d b o r n é l i t e r a t u r y :

- [1] EICHLER, Jan, Terorismus a války v době globalizace, ed. 2., Praha: Karolinum, 2010, ISBN 978-80-246-1790-9
- [2] ŘEHÁK, David, Vybrané aspekty soudobého terorismu, MO ČR- Avis, 2008, ISBN 978-80-7278-443-1
- [3] ČERNÝ, Karel, Svět politického islámu, Nakladatelství Lidové Noviny, 2012, ISBN 978-80-7422-166-8
- [4] KOLEKTIV AUTORŮ, Světový terorismus, Svojtka&Co., 2001, ISBN 80-7237-340-4

Zadání platné do: 11.09.2018

Vedoucí: PhDr. Václav Adámek

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 23.02.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem **Útoky osamělých vlků na měkké cíle na území států Evropy** vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Praze dne 19.05.2017

.....
Podpis

Poděkování

Touto cestou bych chtěl velmi poděkovat PhDr. Václavu Adámkovi za odborné rady, trpělivost, konstruktivní připomínky a zkušené vedení mé bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat mé rodině za podporu, pomoc a trpělivost, ThLic. Lucii Voráčkové za cenné rady a v neposlední řadě Janě Knedlíkové a Jiřímu Doležalovi za motivaci a inspiraci. Děkuji.

Abstrakt

Tato práce se zabývá problematikou teroristických útoků takzvaných osamělých vlků na území vybraných států Evropy od roku 2010 do roku 2016. Jedná se o problematiku, která v tomto období velkou měrou zmítala evropským regionem a Evropa, která je jinak od konce druhé světové války velmi klidným a bezpečným místem se najednou stala místem plného strachu a xenofobie.

V úvodu teoretické části je popsána situace Evropské unie a evropského regionu ve vybraném období, a to zejména z pohledu hlavních globálních i regionálních hrozeb, bezpečnosti a budoucnosti našeho kontinentu. Dále jsou definovány nezbytné základní pojmy, které se týkají terorismu, terorismu osamělých vlků a měkkých cílů. Teoretická část také popisuje vznik samotného slova terorismus a nabízí stručný pohled do historie samotného terorismu od jeho prvních podob.

Cílem praktické části je potvrdit nebo vyvrátit cíle popsané v úvodu této části práce. Tato část je zaměřena na analýzu vybraných uskutečněných útoků osamělých vlků na území Evropského kontinentu. Důležitou částí je vzájemná komparace dvou proběhlých útoků osamělých vlků, které představují staronovou hrozbu tzv. car-ram útoku a které v rámci roku 2016 patřily mezi nejničivější a mediálně nejsledovanější teroristické útoky. Další významnou částí je závěr praktické části, kde jsou navržena konkrétní řešení, jak lze zvýšit zabezpečení měkkých cílů, které faktory ovlivňují jejich zranitelnost a jak je důležité vzdělávání obyvatelstva v rámci prevence a zmírňování dopadů teroristických útoků.

Tato práce nabízí ucelený přehled o naší největší bezpečnostní hrozbě současné doby, konkrétně o terorismu osamělých vlků. Vzhledem k tomu, jak velký vliv má na podobu současného terorismu globalizace, internet a šíření desinformací je vysoce pravděpodobné, že teroristické organizace budou stále více upřednostňovat útoky osamělých vlků v rámci jejich asymetrické války vůči našim hodnotám, svobodám a pocitu bezpečí.

Klíčová slova

Terorismus; měkké cíle; Evropa; osamělý vlk; bezpečnost; prevence

Abstract

This bachelor thesis deals with the problematic of terrorist attacks of the so-called lone wolves within the borders of selected European countries between the years 2010 and 2016. Europe has been, more or less, a safe, peaceful region since the end of the Second World War, terrorist attacks in the years following 2010 have drawn a great deal of attention amongst Europeans and others. Very quickly, Europe became a place full of fear and xenophobia.

The situation in the European Union and the European region as a whole is introduced in the preface. Major global and local threats are described as well as safety and the possible future of our continent. Furthermore, necessary keywords tied with the problematic of terrorism, terrorism of lone wolves and soft targets are defined. The theoretical part also describes the origin of the word terrorism and offers an insight into the history of terrorism, its first forms and shapes.

The aim of the practical part is to confirm or disprove goals which are covered at its beginning. This part is focused on the analysis of selected instances of the lone wolf attacks in European states. A key component is the comparison of two terrorist attacks carried out by lone wolves. These attacks also represent a renewed type of attack, the car ram attack, which had been on a rise in 2016. Another significant part is the conclusion, where specific solutions on how to increase security levels of soft targets and which factors are influencing the vulnerability of soft targets are stated, it also brings up a question of the importance of educating the population about these attacks in an effort to minimize their impact or to prevent them altogether.

This thesis offers a comprehensive overview of our current biggest safety threat – lone wolf terrorism. Globalization, internet, the spreading of disinformation are all big aspects, influencing contemporary forms of terrorist attacks. Terrorist organizations are highly aware of the current situation and that is the reason why they will most likely be inclined to radicalizing potential lone wolves in this asymmetric war against our values, freedoms and safety, rather than using previous forms of terrorism.

Keywords

Terrorism; soft targets; Europe; lone wolf; security; prevention

Obsah

1	Úvod	9
2	Současný stav	10
2.1	Stoupající napětí v Evropě i ve světě	10
2.2	Terorismus	14
2.2.1	Původ slova terorismus a jeho definice.....	14
2.2.2	Džihád	16
2.2.3	První historické zmínky o terorismu	17
2.2.4	Cíle terorismu.....	18
2.2.5	Terorismus v ČR.....	20
2.3	Terorismus osamělých vlků.....	21
2.3.1	Vlčí smečka.....	22
2.3.2	Popularizace terorismu osamělých vlků.....	23
2.4	Měkké cíle	24
2.4.1	Co lze označit za měkký cíl?.....	25
2.4.2	Opatření v oblasti ochrany měkkých cílů v ČR	25
2.4.3	Aspekty ovlivňující přitažlivost místa k provedení útoku	26
3	Cíl práce	27
3.1	Stanovené cíle práce	27
4	Metodika.....	28
5	Výsledky.....	29
5.1	Příčiny vzrůstu počtu útoků osamělých vlků.....	29
5.1.1	Radikalizace a motivace osamělých vlků	30
5.1.2	Síla internetu	31
5.2	Vybrané útoky osamělých vlků v Evropě.....	32
5.2.1	Střelba na letišti ve Frankfurtu nad Mohanem	32
5.2.2	Teroristický útok v Oslu a následný masakr na ostrově Utøya	33

5.2.3	Vražda anglického vojáka Lee Rigbyho	35
5.2.4	Útok na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo	37
5.2.5	Najetí nákladního vozu na Anglickou promenádu v Nice	39
5.2.6	Najetí nákladního vozu do Vánočních trhů v Berlíně	40
5.2.7	Další vybrané případy teroristických útoků osamělých vlků	43
5.3	Islámský stát a komparace vybraných útoků	44
5.3.1	Medializace a zájem o Islámský stát	44
5.3.2	Komparace vybraných útoků	45
5.4	Ochrana měkkých cílů na území hlavního města Prahy	49
5.4.1	Vytipované měkké cíle	49
5.4.2	Doporučení v oblasti ochrany a zabezpečení měkkých cílů	55
6	Diskuze	58
7	Závěr	61
8	Seznam použitých zkratk	62
9	Seznam použitých zdrojů	63
10	Seznam použitých obrázků	73
11	Seznam použitých tabulek	74
12	Seznam Příloh	75
13	Přílohy	76

1 ÚVOD

Pocit bezpečí je druhým nejzásadnějším bodem podle známé Maslowovy pyramidy potřeb a momentálně žijeme v době, kdy je bezpečnost v prostoru Evropské unie podrobena velké zkoušce. Vzrůstá zde strach z možnosti teroristického útoku, rostou počty příznivců radikálně smýšlejících uskupení napříč Evropskými státy (zejména nacionalistických a protiimigračních) a stejně tak je velmi často skloňována problematika migrace. Je velmi překvapivé a zároveň zarážející, že se do druhého kola nedávných voleb na post prezidenta Francie dostala Marine Le Penn, bývalá představitelka nacionalistické Francouzské strany Národní fronta. Je evidentní, že ačkoliv se Evropská unie (dále jen EU) snaží být celosvětovým vzorem pro demokracii a otevřenost, v dnešní době jsme v situaci, kdy mnozí obyvatelé nejsou spokojeni se současným směřováním EU a bojí se o svoji bezpečnost zejména z důvodu migrační krize a nárůstu počtu teroristických útoků.

Evropská unie je společenstvím, jehož primárním cílem je usnadnit obchod a pohyb osob napříč členskými státy. Avšak takováto otevřenost v dobách globalizace a vzrůstu popularity radikálních hnutí, skupin a organizací (nejen džihádistických, ale i extrémně-pravicových) by mohla přinést značná rizika. Ostatně toho je i důkazem nešťastně zvládnutá migrační vlna, která Evropský kontinent zužuje zejména od roku 2010. Během této vlny se do roku 2015 do Evropy přemístilo celkem 1, 2 milionu utečenců. Integrace takového velkého počtu lidí, kteří pochází z jiného kulturního prostředí a kteří si během svých cest jistě zažili spoustu nepříjemných situací, bude pro nás, Evropy, velkou výzvou a odpovědností. [1]

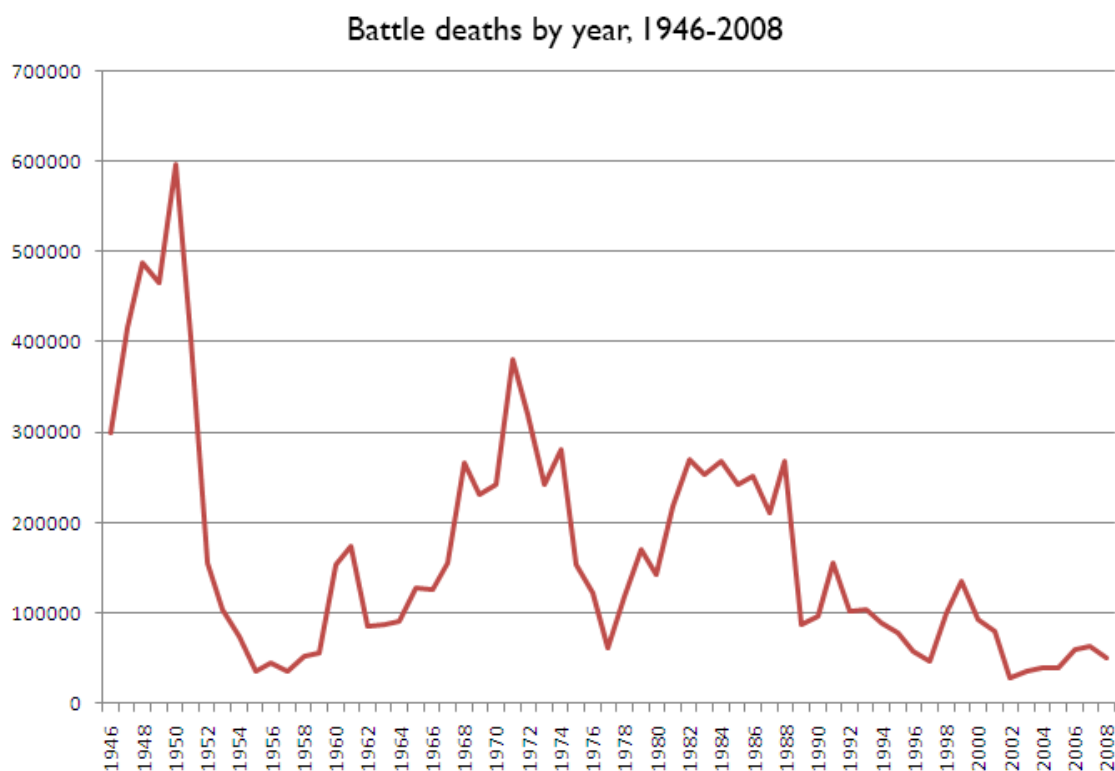
Dále se z následků Arabského jara, a to zejména vzniklé migrační vlny musíme do budoucna naučit rychle reagovat, neboť na migrační vlnu, nebyla Evropská unie absolutně připravená. Musíme vyvodit zejména bezpečnostní opatření k ochraně vnějších hranic Schengenského prostoru.

V mé bakalářské práci se budu věnovat analyzování proběhlých teroristických útoků na měkké cíle na území Evropy a současně situace v prostoru Evropské unie a ČR. Dále jestli lze predikovat teroristický útok a jaká opatření lze aplikovat pro co nejúčinnější snížení ztrát na životech a škod na majetku v případě podobných útoků.

2 SOUČASNÝ STAV

2.1 Stoupající napětí v Evropě i ve světě

Počátkem 21. století byl svět z hlediska válečných konfliktů jedním z neklidnějších období naší historie. Ostatně to potvrzují i data Institutu pro výzkum míru v Oslu (The Peace Research Institute Oslo).

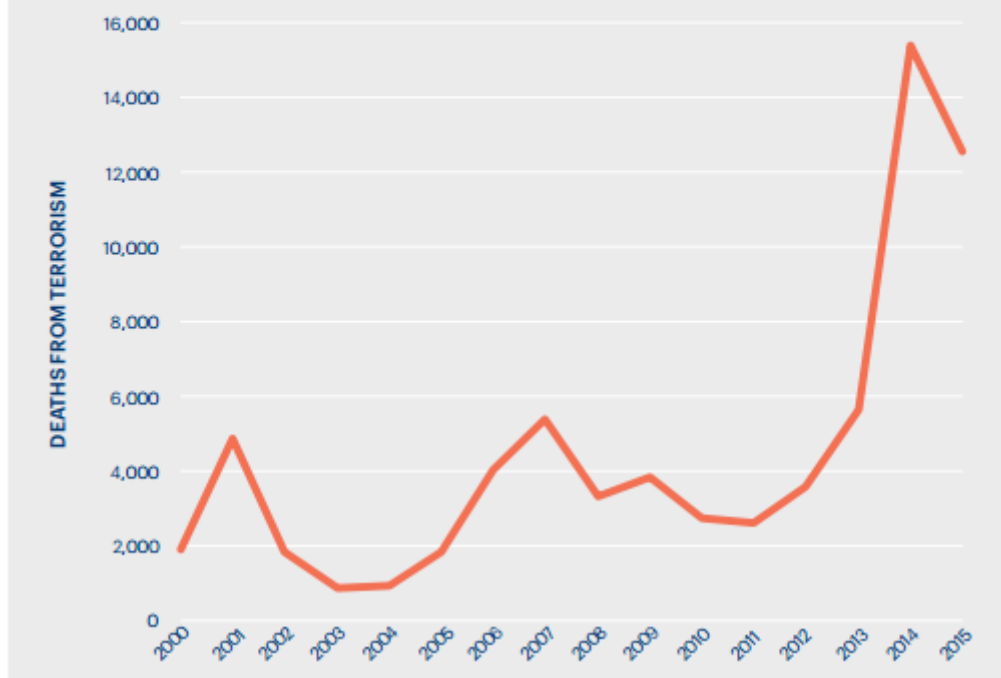

Obrázek 1 Počet obětí válečných konfliktů mezi roky 1946 a 2008. [71]

Na druhou stranu se celosvětově rozmohla v globálním měřítku jiná forma války a to terorismus. Na základě dat shromážděných australskou neziskovou agenturou Institute for Economics and Peace, lze považovat rok 2003 za nejméně postižený terorismem v rámci 21. století. Vyplývá tak z projektu Vision for humanity, jehož jednou z dílčích činností je správa Světového indexu míru (Global Peace Index) a také Světového indexu terorismu (Global terrorism Index). Jak vyplývá z následujícího grafu, rok 2011 byl pro terorismus výjimečný. V tomto roce totiž globálně došlo k masivnímu nárůstu počtu úmrtí způsobených terorismem a to nejednom v Evropě, ale zejména na Blízkém východě. [2]

FIGURE 2.5 DEATHS FROM ATTACKS TARGETING PRIVATE CITIZENS, 2000-2015

There has been a 550 per cent increase in the number of deaths of private citizens from terrorism since 2000.

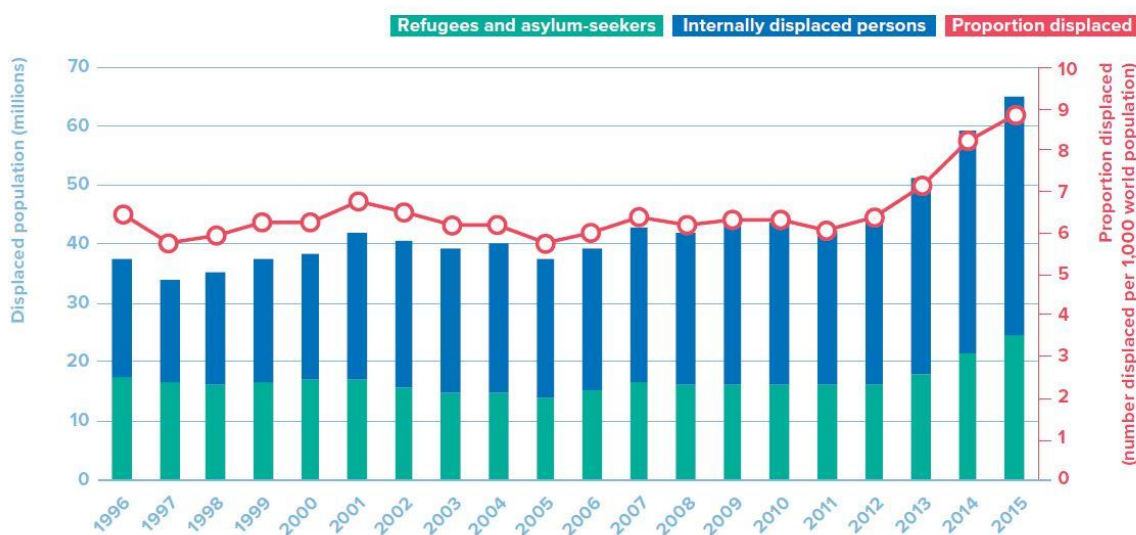

Obrázek 2 Graf počtu zemřelých osob na následky teroristického útoku zaměřených na obyvatelstvo mezi roky 2000 a 2015. [2]

Kromě toho, že došlo k extrémnímu nárůstu terorismu jsme také v období, kdy je v pohybu velké množství lidí. Počet nuceně vysídlených osob dosahuje rekordních počtů. Podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (v anglickém originále United Nations High Commissioner for Refugees; dále jen UNHCR) byl ke konci roku 2015 počet nuceně vysídlených osob 65.3 miliónu. To znamená, že na světě je každý 113. člověk nuceně vysídlen. Důvody k tomu jsou různé. Vzhledem k tomu, že 54 % takovýchto osob pochází pouze ze tří států, konkrétně ze Sýrie (4,9 miliónu), Afghánistánu (2,7 milionu) a Somálska (1,1 milionů), což jsou země, u kterých se nedaří chránit státní hranice, bránit státní suverénost a kde také působí hned několik teroristických organizací. Hlavními důvody k odchodu lidí ze svých domovů je útěk před občanskými válkami a působením teroristických organizací. [1]

Migrační vlna vznikla jako následek takzvaného Arabského jara v roce 2011. V tomto roce došlo ke vzpourám vůči zkorumpovaným vládám v oblasti Blízkého východu a severní Afriky, které se nedokázaly přizpůsobovat tehdejšímu technologickému a společenskému změnám. Mezi nejvíce postižené státy patří například Tunisko, Sýrie, Libye či Egypt, ve kterých došlo k nepokojům, občanským válkám i vojenským střetům. Tyto konflikty v některých zemích do jisté míry stále doznívají [3] [4]

Fig.1 Trend of global displacement & proportion displaced | 1996 - 2015 (end-year)

Obrázek 3 Globální trend nuceně vysídlených. [1]

Legenda ke grafu: zelená barva – uprchlíci a žadatelé o azyl; modrá barva – vnitrostátně nuceně vysídlení; červená barva – proporcionálně vysídlení (počet nuceně vysídlených na 1000 osob světové populace)

Obrovský příliv osob do Evropy v rámci migrační krize, která je v EU stále velkým tématem a další skutečnosti, jako jsou například teroristické útoky proběhlé ve francouzském hlavním městě v lednu a listopadu 2015 anebo teroristické útoky provedené v Bruselu několik měsíců poté, ovlivnily všeobecnou náladu nejen v České republice, ale i v ostatních členských státech Evropské unie. V ČR byly naprosto všudypřítomné antiislámské a antiimigrantské vlny nenávisti, zejména od útoku na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo z ledna 2015, na kterém se přiživily různé iniciativy typu Islám v ČR nechceme či Blok proti Islámu. Podobnou popularitu si užívala a stále užívá například ve Skandinávii působící radikálně pravicová skupina Nordic Resistance Movement anebo v sousedním Slovensku, kde se Ľudová strana Naše Slovensko Mariana Kotleby dokonce dostala do slovenského parlamentu. [5]

Tyto nálady a vzniklá migrační krize jsou velkou výzvou pro demokraticky smýšlející společenství, jakým je a měla by i nadále být EU. Nesmíme se nechat zastrašit terorismem a bránit námi vybudované hodnoty, abychom i nadále mohli být demokratickým a liberálním vzorem pro celý svět.

Dále bych chtěl v této práci uvést, že nesmíme myslet pouze na současnost, ale hlavně na budoucnost, a to zejména kvůli našim potomkům a dalším generacím. Slavný teoretický fyzik Stephen Hawking nedávno předpověděl, že lidstvu zbývá přibližně 1000 let, než Země bude neobyvatelná. Ať už z příčin, které si způsobí lidstvo samo (jaderná válka, geneticky

modifikované viry nebo globální oteplování), či z důvodu dopadu meteoritu. Začátkem května 2017 však tuto svoji prognózu zkrátil, a to konkrétně na 100 let. Přesné důvody, jak k těmto závěrům došel, však ještě nezveřejnil. [6] Pokud se Stephen Hawking nemýlí a jeho předpověď je správná, jedná se o hypotézu, o kterou by se lidstvo mělo zajímat. Bohužel se však tímto problémem příliš nezneklidňujeme. Ekonomické soupeření nadnárodních společností a zájmové střety státních mocností, ať už na Blízkém východě či kdekoli jinde, budoucnosti našeho druhu příliš nepomáhají. Proto je důležité, abychom si uvědomili, že cesta k záchraně naší planety, respektive záchraně lidského pokolení nevede skrze terorismus a obecně jakékoliv bojůvky, nýbrž je nutné se zaměřit na boj proti těmto projevům nenávisti a dojít do stavu sjednocení světové populace k záchraně naší planety a lidí, neboť pokud dopustíme její devastaci a potažmo zánik lidské civilizace, naše životy by byly promarněny a jednalo by se z naší strany o akt čirého sobectví.

Abychom dosáhli stavu, kdy dokážeme jakožto celek například osídlit další planetu, což si myslím, že bude jednak obrovskou výzvou, ale i velkým, stěžejním milníkem pro lidstvo, je nejprve potřebné vyřešit otázku terorismu, jakožto největší bezpečnostní hrozbu současnosti.

„Bezpečí je jako vzduch. Nevšímáme si ho, dokud ho máme, ale jakmile ho začneme ztrácet, nemyslíme na nic jiného“ - Joseph Nye, Jr.

2.2 Terorismus

2.2.1 Původ slova terorismus a jeho definice

Terorismus, ačkoliv se tak mnozí domnívají, není fenoménem, který se poprvé objevil 11. září 2001, útokem na Světové obchodní centrum (dále jen WTC) v New Yorku a Ministerstvo obrany Spojených států amerických. Tento způsob asymetrické války byl v lidské historii přítomen již dávno před 21. stoletím. Pojem terorismus byl údajně poprvé použit v období během Velké francouzské revoluce. Konkrétně se slovo terorismus objevilo ve spojitosti s jakobínským terorem mezi lety 1793 a 1794, kdy se po povstání proti vládě girondistů chopili jakobíni vlády. Svých slibů o lepší Francii však nedostáli a během jejich vlády, se u moci v ekonomicky nefungující Francii snažili udržet za každou cenu. Převážně pomocí častých veřejných poprav gilotinou za účelem vyvolávání strachu a respektu ze strany obyvatelstva a opozice. [7] Podle dostupných informací z online encyklopedie Britannica bylo během vlády teroru, jak je také toto období vlády Jakobínů nazýváno, 300 000 osob zatčeno, z nichž 17 000 bylo oficiálně popraveno a okolo 10 000 jedinců zemřelo ve věznicích bez jakéhokoliv soudního procesu. Reálná čísla jsou však pravděpodobně daleko vyšší a děsivější. [8]

Francouzské slovo *terrorisme*, které se v tomto období začalo používat, pochází z latinského slova *terrere*, což v překladu znamená zastrašit nebo vyděsit. Samotné latinské slovo *terror* má ovšem daleko hlubší kořeny, odkazující na paniku a strach, které byly všudypřítomné v období okolo roku 105 př. n. l. v Římě, kdy byl Italské hlavní město napadáno kmenem Kimbrů. [7, s. 13]

Pod pojmem terorismus si pravděpodobně každý představí něco velmi podobného, avšak pokud by se měl laik pokusit o jeho přesné definování a vymezení, pravděpodobně by se definice lišily podle subjektivního přístupu vůči tomuto fenoménu. Stejný problém je i na úrovni mezinárodního práva a obecně uznávané definice. V současné době neexistuje konkrétní definice terorismu, a to hned z několika důvodů. Existují zde 3 argumenty, které hrají velkou roli v jeho definování.

Prvním používaným argumentem je otázka, zda je samotné definování vůbec vhodné. Právo, ať už mezinárodní či vnitrostátní, je založeno na explicitních definicích vyznačujících konkrétní projevy spáchaného trestného činu a je ho nutné také konkrétně sankcionovat. Vzhledem k obšírnosti terorismu a jeho variabilitě je obtížné najít přesnou definici a bylo by lepší zavést nové termíny, minimálně co se práva týče. To však s ohledem na jeho již rozsáhlou minulost a počet užití zejména v mediálním sektoru není možné. [9]

Druhým používaným argumentem potírajícím nutnost přesného definování terorismu je, že najít tuto definici není potřebné. [9] Sir Jeremy Greenstock, britský velvyslanec při OSN, se ve svém projevu po útocích proběhlých 11. září 2001 na WTC a budovu Pentagonu, vyjádřil k problematice samotného pojmenování tohoto fenoménu následovně: *„Stále častěji se ptáme, jak by měl být terorismus definován. Buďme raději chytří a soustředme se na to, že terorismus je zkrátka terorismus. Co vypadá, páchne a zabíjí jako terorismus, to je terorismus“* [10]

Třetí a poslední používaný argument upozorňuje, že definování terorismu není možné. Geoffrey Levitt popsal snahy o definování terorismu již v roce 1986 následovně: *„hledání právní definice terorismu v určitém smyslu připomíná pátrání po Svatém Grálu; dychtivé duše se čas od času vydají na cestu, plny odhodlání, energie a sebevědomí, ve snaze uspět tam, kde tolik jiných před nimi zkusilo štěstí a selhalo.“* [11] [9]

Terorismus lze tedy zjednodušeně chápat jako útok zpravidla ideologicky nebo nábožensky motivovaného jedince či organizované teroristické skupiny vůči zájmům názorového oponenta, státu, společnosti nebo obyčejného lidu, který se nikterak v prosazování politických a ideologických zájmů neangažuje nebo jen pasivně. Přesná a obecně uznávaná definice tohoto pojmu v mezinárodním měřítku neexistuje, avšak v rámci Evropské Unie je zakořeněna ve *Společném postoji Rady Evropské unie o použití zvláštních opatření k boji proti terorismu* z roku 2001. [12] V tomto dokumentu je terorismus vymezen podle tří kritérií: *„(a) způsob provedení činu:*

- *útoky na život a fyzickou integritu,*
- *únosy a brání rukojmí,*
- *rozsáhlé ničení veřejného zařízení,*
- *zmocnění se prostředků osobní nebo nákladní dopravy,*
- *výroba a jakákoliv manipulace se zbraněmi a výbušninami,*

- *způsobení veřejného ohrožení vypuštěním nebezpečné látky či přerušením dodávek klíčových zdrojů,*
- *hrozba spáchání kteréhokoliv z těchto činů,*
- *vedení teroristické skupiny a účast na její činnosti zahrnující financování;*

(b) charakter činu:

- *čin je trestný podle vnitrostátního práva a může – na základě své povahy nebo souvislosti – vážně poškodit některou zemi či mezinárodní organizaci*

(c) záměr činu:

- *čin je spáchán úmyslně a směřuje k některému z těchto cílů: závažné zastrašení obyvatel; donucení vlády nebo mezinárodní organizace k nějakému jednání nebo upuštění od nějakého jednání; a konečně vážná destabilizace nebo rozvrácení základních politických, ústavních, ekonomických či společenských struktur některé země nebo mezinárodní organizace. “ [9, s. 29]*

V legislativě České republiky je terorismus zakotven v zákoně č. 40/2009 Sb. - trestní zákoník, a to konkrétně v § 311 - teroristický útok a § 312 - teror. [13]

2.2.2 Džihádismus

Džihádismus je vyvozen ze slova džihád. Džihád je často skloňované slovo v případě teroristických útoků, kdy je útočníkem muslim. Význam slova se liší podle výkladu Koránu, ale tradičně se dělí na 4 druhy: Džihád srdcem, Džihád jazykem, Džihád mečem, Džihád rukou. [14]

Nejčastěji je džihád používán v souvislosti s džihádisty. Zjednodušeně lze džihádistu popsat jako člověka, který má povinnost usilovat o šíření islámu a v případě napadení islámu jej musí bránit. Nejčastěji je tento pojem používán v médiích, kde označuje zejména jedince bojující v řadách Islámského státu. [15]

2.2.3 První historické zmínky o terorismu

Ačkoliv má samotný pojem terorismus počátky teprve v 18. století, jeho projevy jsou spjaty s historií již mnohem déle. Mezi první zdokumentované organizace podnikající útoky, které lze považovat za teroristické, patří takzvaní Zealoti. Jednalo se o organizovanou židovskou skupinu bojující v 1. století našeho letopočtu v oblasti Judei (v té době provincie Římské říše, v současné době se jedná přibližně o oblast na pomezí Izraele a Palestiny) proti stoupencům a zástupcům Římské říše. Kromě koordinovaných útoků vůči římským představitelům, byli často jejich cílem prořímští Židé. Kromě přepadávání karavan, organizovaných vražd a únosů prováděli vraždy s vysoce symbolickým významem. [7] Jejich činnost měla za cíl vyvolat u židovské veřejnosti touhu po změně a touhu po boji proti Římské říši. V důsledku jejich činů se jim podařilo v roce 66 n. l. vyvolat povstání, které vyústilo v takzvanou První židovskou válku, kterou Židé prohráli. [9]

Za další historicky významnou teroristickou skupinu lze považovat islámské Asasíny. Tato radikální šiitská sekta, působící mezi 11. a 13. stoletím našeho letopočtu, se snažila o rozšíření své víry po celém Blízkém východě. Jednalo se o velmi malou skupinu a nemohla se tedy svým nepřátelům postavit v otevřeném konfliktu. Jejich jedinou možností úspěchu, jak své zájmy prosadit, tedy byly náhlé útoky pomocí dýk, což byla taktika, kterou často používali i výše zmínění Zealoti. Fungování sekty skončilo příchodem Mongolů do regionu a smrtí vůdce sekty Hasana bin Sabáha. [9]

Z podstaty věci vyplývá, že terorismus, jakožto prostředek k prosazení svých zájmů a názorů, fungoval a byl přítomen v jakémkoliv období lidské historie, avšak až po zavedení samotného pojmu v 18. století jej lze dobře vystopovat. Velmi významným obdobím terorismu a jeho zrodu v moderní podobě bylo století devatenácté. V tomto období hráli velkou roli na poli terorismu takzvaní anarchisté. Jejich hlavní myšlenkou, jak již ze samotného slova vyplývá, byla zbytečnost státních aparátů a snažili se o nastolení nové společnosti bez hierarchického rozdělení. Nejvýznamnější anarchistická skupina, říkající si Narodnaja volja (česky Lidová vůle), působila na území Ruska. Problematika anarchistů se ale netýkala pouze této monarchie, nýbrž i jiných velkých států jako například USA, Francie, Itálie či Španělska. Jejich největším úspěchem bylo provedení úspěšného pumového atentátu na cara Alexandra II. v roce 1881. [9]

2.2.4 Cíle terorismu

Jak jsem se již zmínil v předchozích řádcích, terorismus byl přítomen v lidské historii již od nepaměti, a to téměř v každé její době. Ačkoliv se metody provedení teroristických útoků měnily, cíle byly téměř vždy takřka totožné. Vždy se zejména jednalo o útoky založené na určité ideologii. Cílem bylo buď upozornit na nějakou problematiku, nebo snaha o prosazení vlastních zájmů a vyvolat v obyvatelstvu strach. V dřívějších dobách se jednalo hlavně o prosazování zájmů daného teroristy či teroristické organizace. Ke konci 20. století a na začátku století jednadvacátého se však tento model změnil. Nejznámější teroristický útok, který se odehrál 11. září 2001 na WTC, za kterým stála teroristická organizace Al-Kaida, byl zejména motivován jako odplata USA za spolupráci při napadení Libanonu Izraelem v roce 1982. Kromě toho Usáma Bin Ládín, tehdejší vůdce radikální teroristické organizace Al-Kaidy, ve svém projevu, který byl doručen na videokazetě v roce 2004 několik dní před dnem prezidentských voleb v USA Arabské televizi Aljazeera zmiňoval, že samotnou inspiraci k útoku získal právě ze zmíněné invaze do Libanonu, kdy došlo při dobývání Bejrútu ke zničení několika budov a věží. [16] [17]

V současné době stojíme zejména před otázkou islámského terorismu, avšak například v případě série teroristických útoků provedených Andersem Breivikem v roce 2011 v Norsku, kterému se budu věnovat dále, byl motiv spíše nacionalistický, a proto je nutné vymezit nejvýznamnější současné typy terorismu následovně:

- náboženský terorismus,
- pravicový terorismus,
- jednoúčelový terorismus. [9] [18]

Náboženský terorismus je v současnosti společností vnímán jako největší bezpečnostní hrozba. Je založen na vyvolávání strachu pomocí činů příznivců určitého náboženství, církve, náboženského hnutí či sekty ve snaze prosazování vlastní víry. Evropu momentálně nejvíce ohrožuje zejména terorismus islámský (džihádistický), alespoň si to většinová populace myslí, vzhledem k obrovské mediální masáži po útocích zejména v Paříži (2015) a Bruselu (2016). Kořeny islámského terorismu nelze přesně vystopovat, ale nejzásadnější vliv zde měla organizace Al – Kaida. Al-Kaida v současné době stále funguje, zejména na africkém kontinentu, ale pro nás, Evropany, je nejzásadnější její buňka v oblasti Sýrie, která se přetransformovala v Islámský stát. Islámský stát, který nahradil Al – Kaidu na pomyslném

žebříčku slávy teroristických organizací se přihlásil k většině, ne-li ke všem teroristickým útokům provedených muslimy na území Evropy, a právě islámský terorismus byl mezi lety 2010 a 2016 nejvíce vidět a slyšet. Ať už se jednalo o útok na redakci francouzského časopisu Charlie Hebdo nebo zmíněné útoky v Brusel a Paříž.

Zdá se, že ačkoliv Islámský stát stále působí v oblasti Sýrie a severního Iráku, jeho pole působnosti a ovládané teritorium se výrazně zmenšilo, neboť pokud by stále byl natolik vlivný, jako zejména okolo roku 2015, koordinovaných teroristických útoků takového rozsahu, jako byla Paříž či útoky na bruselském letišti, dočkali bychom se pravděpodobně častěji takovýchto útoků. Na druhou stranu vzrostl počet útoků osamělých vlků, kterým se budu věnovat v samostatné kapitole. Ne vždy se však musí jednat o radikálního muslima nebo islámskou teroristickou organizaci. Pokud si například vzpomeneme na Irskou teroristickou organizaci IRA (Irská teroristická armáda) či následnou organizaci PIRA (Prozatímní irská republikánská armáda) jednalo se o skupiny křesťanské. [9]

Druhým zásadním typem terorismu je terorismus pravicový. Jeho tradice sahá nejméně do 90. let 20. století. Teroristé patřící do této kategorie se většinou snaží bojovat proti společenským změnám a obecně prosazovaným liberálním hodnotám napříč společnostmi. Snaží se tedy obnovit pomyslné „staré dobré časy“, kdy se terčem stávají zejména cizinci, popřípadě skupiny lidí, bojující proti diskriminaci menšin, rasismu či za práva homosexuálů. Samozřejmě existuje i levicový extremismus, který zejména bojuje proti státu, respektive jeho představitelům a snaží se prosadit myšlenky pro lepší budoucnost, ale ten se v současné době v Evropě příliš neprojevuje. Nejzásadnějším teroristickým činem, který se v období 2010–2016 odehrál na území Evropy a lze ho považovat za pravicový terorismus, jsou již dříve zmiňované útoky Anderse Breivika v roce 2011. Tomuto útoku se budu podrobněji věnovat ve vlastní podkapitole. [9]

Posledním významným typem terorismu, ohrožující současnou Evropu je tzv. jednoúčelový terorismus (single – issue terrorism). Tento typ terorismu lze definovat jako „*extrémistické projevy násilí ze strany skupiny nebo jednotlivců bojujících proti pocíťované křivdě či zlu obvykle přičítané vládní akci nebo neakci.*“ [19]. Nejzásadnějšími případy tohoto typu terorismu jsou ekoteroristické či protipotratové teroristické činy, které se odehrávali zejména v 80. a 90. letech zejména v USA. [18]

Kromě výše zmíněných typů terorismu je významný také například národněosvobozenecký, státní a válečný terorismus či zmíněný terorismus levicový. Tyto typy terorismu byly velmi významné zejména ve 20. století a vzhledem k hlavnímu meritu probíraného tématu se těmto typům v této bakalářské práci nebudu věnovat.

2.2.5 Terorismus v ČR

Terorismus, s jakým se na území Evropy od roku 2010 potýkáme, se České republice vyhýbá. Nejpravděpodobněji za to může relativní nedůležitost či nevýraznost ČR v rámci Světové politické scény, ale také i skoro až pasivní angažovanosti ve válce proti terorismu (i přestože se v rámci mezinárodních smluv účastníme mezinárodních misí, jedná se hlavně o podpůrnou pomoc aliančním spojencům). Pro teroristickou organizaci je jistě daleko větším úspěchem, pokud se podaří provést útok na velmoci typu USA, Francie, Německa, Velké Británie či dalších větších státních hráčů. Kromě toho i mediální efekt takto provedeného útoku je daleko silnější, než by byl v případě útoku na Českou republiku, což si myslím, že je naší velkou výhodou. V ČR je menší pravděpodobnost takového útku než ve výše zmíněných státech.

Terorismus se nám ale obecně velmi vyhýbá a o tom svědčí například fakt, že v České republice byl zatím odsouzen za teroristický čin pouze jeden člověk. Jednalo se o případ mladého muže, který posílal bývalému prezidentovi České republiky, Václavu Klausovi, vyhružné dopisy a vyžadoval jeho rezignaci. Kromě toho lze považovat za teroristický útok atentát spáchaný na tehdejšího ministra financí Aloise Rašína v roce 1923, najetí Olgy Hepnarové na tramvajový ostrůvek v roce 1973, při čemž usmrtila 8 osob, či v neposlední řadě také operaci Antropoid, během níž byl zabit, respektive na následky atentátu zemřel, zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich.

Dále bychom mohli zařadit mezi útoky na měkké cíle střelbu v restauraci Družba v Uherském Brodě z roku 2015 [20], anebo roku 2014 ve Žďáru nad Sázavou, kde šestadvacetiletá žena pobodala několik studentů místní obchodní akademie a jeden student na následky zranění zemřel. V obou případech se jednalo o psychicky narušené jedince. [21]

2.3 Terorismus osamělých vlků

Podobně jako s problematikou definice samotného terorismu, je těžké najít přesnou definici i v případě osamělých vlků. Kromě toho by tento nejen mediálně používaný termín mohl být zavádějící pro širokou veřejnost anebo problematiku znevažovat. Ostatně jsem se o tom během psaní této bakalářské práce sám přesvědčil, neboť mi přátelé často pokládali otázky typu: „Od kdy se zajímáš o vlky“, či: „Já jsem se nikdy s žádným útokem vlka nesetkal.“ Samozřejmě si mysleli, že probíraná problematika se týká zvířecích vlků.

Terorismus osamělých vlků, v angličtině Lone wolf terrorism, je v mezinárodním prostoru relativně novým pojmem, který se objevuje až s příchodem globalizace. Samotný pojem osamělý vlk byl převážně zpopularizován v roce 1914 sérií kriminálních novel od Louise Josepha Vance, ve kterých byl hlavní hrdina nazýván osamělým vlkem. [22] Pojem osamělý vlk vychází z principu, kdy útočník/terorista útočí bez přímých příkazů od jakékoliv teroristické organizace a tedy sám, popřípadě s pomocí několika málo dalších jedinců. Převážně se operuje s maximálním počtem 2-3 spolupachatelů, ale počet se může různit a není tedy jasné, do jakého počtu spolupachatelů lze vlastně použít pojem osamělý vlk, popřípadě takzvanou vlčí smečku. [23]

Podle australského profesora Ramóna Spaaije se liší používané definice zejména v akademická rovině a v mediálním a politickém prostředí. Podle něj je zejména velmi zarážející to, že v některých zemích je pojem osamělý vlk platný pouze v případě, pokud je napojen na (zahraniční) teroristickou organizaci, kdežto naopak na vědecké půdě se tento pojem používá v přesném opaku, tedy když je politické násilí provedeno jedinci, kteří nejsou přímo napojeni na teroristickou organizaci či teroristickou síť. [24] Vzhledem k nejasnému vymezení tohoto pojmu, budu v této bakalářské práci používat definici druhou, tedy kdy se jedná o jedince, popřípadě malou skupinu útočníků, kteří nebyli vysláni teroristickou organizací, aby tento útok podnikli. Úloha teroristické organizace v rámci terorismu osamělých vlků je taková, že je zaprvé v jejich zájmu, aby se na jejich stranu přidávali další a další bojovníci, což se například mezi lety 2010–2016 velmi dařilo IS díky neobvykle profesionálně zpracovaným propagandistickým materiálům, všeobecné aktivitě na sociálních sítích a internetu obecně a v neposlední řadě zejména šokujícími videi zobrazujícími různé typy barbarských poprav vězňů a zajatců členy IS. Touto cestou lákali jednak velké množství bojovníků do jejich řad v Sýrii a Iráku a zároveň dokázali tímto způsobem zradikalizovat různé jedince natolik, že byl na evropském kontinentě, ale i například v Kanadě či USA,

takový nárůst teroristických útoků v posledních 7 letech. Zadruhé provedení útoku pomocí takto zradikalizovaných jedinců je zejména logisticky méně náročné než například naplánování útoku, který se odehrál v listopadu 2015 v Paříži. Příprava takto rozsáhlého a synchronizovaného útoku trvá, dle slov Evana Kolhmanna, amerického specialisty na terorismus, minimálně 6 měsíců. [25]

Osamělí vlci mají k útokům různé motivy. V případě Anderse Breivika se jednalo o jeho pocit nadřazenosti a snaze dát svůj názor ohledně multikulturalismu jasně a zřetelně najevo. Jak vyplývá z jeho manifestu, který rozeslal v den jeho útoku, jeho názory týkající se liberální politiky v Norsku a obecně v Evropě, kdy se snažil prosadit svoji snahu o vyčištění Evropy od přistěhovalců a zabránit multikulturalismu, byly hlavním motivem k jeho útokům v Oslu a na ostrově Utøya. [26] Je známo, že Brevik byl již v útlém věku pozorován psychiatry. Jeho stav však nebyl natolik vážný, aby se o něj Norsko zajímalo. Ve 14 letech se přidal k pravicové mládežnické skupině působící v Norsku, ale i tam jeho názory byly příliš radikální a se spoustou podobně smýšlejících lidí se názorově rozcházel. Byl outsider a nedokázal se příliš zapojovat do sociálních skupin. Podobný psychologický profil lze sledovat i u takzvaného Džihádisty Johna, který také na střední škole příliš nezapadal do kolektivu a stranil se. Jeho učitelka Claudia Grarusso ho z dob, kdy mu bylo okolo 15 let popisuje následovně: „*Na střední škole byl relativně odměřený a tichý, zejména během přestávek na školním hřišti, ale zároveň neustále sledoval, co se kolem něj děje. Nikdy nebyl centrem pozornosti. (...) Jeho otec nebyl příliš často poblíž, takže se musel starat o své sourozence. Proto si myslím, že byl tak tichý, kvůli tomu, co se jinak v jeho životě dělo.*“ (narážka na komplikovanou rodinnou situaci). [27] Je tedy zřejmé, že jedinci, kteří se pohybují na kraji společnosti, jsou k případnému radikalizování náchylnější než lidé, kterým se do společnosti daří začlenit naprosto bez problémů.

2.3.1 Vlčí smečka

Kromě samotných osamělých vlků je používán také pojem vlčí smečka. V případě vlčí smečky se jedná o skupinu více lidí, která byla zradikalizována pomocí propagandy džihádistických organizací či jiné extrémistické organizace. Jednají na základě svého vlastního rozhodnutí a nebývají v přímém kontaktu s touto organizací. Je možné, že se s vedením nějaké teroristické či extrémistické organizace spojili, avšak nespádají pod přímou kontrolu a provedení útoku bývá v zásadě pouze v jejich režii. [28]

2.3.2 Popularizace terorismu osamělých vlků

Po teroristických útocích proběhlých 11. září 2001 vyhlásil George W. Bush válku proti terorismu. Následně se světové protiteroristické organizace zaměřili zejména na boj proti skupinám jako Al – Kaida, Talibán, Boko Haram a dalším světově známým teroristickým organizacím. Poměrně úspěšně se postupem času jejich aktivity vůči západním mocnostem podařilo potlačit a tyto organizace do jisté míry rozložit. Ty se poté zaměřili na spíše regionální terorismus v místě přímého působení skupiny. Jako reakce těchto organizací bylo šíření propagandy, návodů k výrobě výbušnin a instruktážních tréninkových videí přes internet a takzvaný dark web k motivování jedinců, aby prováděli útoky na vlastní pěst. Takovýto způsob radikalizace jednotlivců má daleko širší dosah právě díky obrovské síle a potenciálu internetu, a navíc se případné stopy zpět k organizaci mohou snáz ztratit než v případě přímé komunikace.

Nejrazantnější změna však nastala až s pomyslným příchodem Islámského státu. Propagandistická videa, kde IS dobývá stále nová a nová území, ničí historicky významné stavby, a hlavně došlo k vytvoření vlastního státu – chalífátu, s relativně funkční státní správou a kde je dodržováno právo Šaría. Dále nelze zapomenout na brutální videa, kde členové IS popravují s ledovým klidem své zajatce, zahraniční novináře a špióny. Všechna tato videa navíc byla natáčena ve vysokém rozlišení a za jejich post-produkci by se nemusela stydět ani největší světová filmová studia. Díky tomu nalákali tisíce mladých mužů, aby se přidali do jejich řad. Po této vlně nových bojovníků, kteří se přidali k IS, se západní státy snažili potencionálním sympatizantům zabránit ve vycestování. Například ve Velké Británii žijící aktivní muslimský extrémista Abu Mutassim, v dokumentárním filmu z roku 2016 ohledně muslimských radikálů žijících ve Velké Británii zmínil: „*Vzali mi cestovní pas, abych nemohl cestovat. Mysleli si, že chci někam vycestovat. Požádat o vydání nového cestovního pasu nemohu a stejně tak už nikdy nemůžu vycestovat z EU.*“ Na následující otázku ohledně toho, jak se cítí odpověděl překvapivým způsobem: „*Cítím se velmi dobře. (...) Cítím se kvůli tomu důležitě.*“ [29] Podobných případů bylo více (v ČR byl pouze jeden) a obávám se, aby svou seberealizaci, kterou chtěli praktikovat na straně Islámského státu, si nechtěli kompenzovat zde, v Evropě.

2.4 Měkké cíle

Problematika takzvaných měkkých cílů začala být diskutována nejvíce v posledních letech, kdy se objevil velký počet teroristických útoků právě vůči takovýmto objektům, prostorám či prostranstvím. V tomto případě, stejně jako u pojmu terorismus, také nelze určit přesnou definici, ale obecná podstata je daleko jasnější, než je tomu u samotného terorismu. Jedná se tedy o konkrétní oblast, kde je velká hustota obyvatelstva. Může se jednat jak o konkrétní objekt (například divadla, nákupní centra, sportovní stadiony a haly), tak i například o prostranství, kde se shlukují velké počty lidí při různých příležitostech. Lze také říci, že měkké cíle jsou ty cíle, které nejsou takzvané „hard targets“. Konkrétně se k problematice definování měkkých cílů vyjádřil na mezinárodní konferenci *ASIS 2016: 360 Vision – Security's Full Spectrum of Solutions*, v Americkém Orlando (organizovaný v září 2016 mezinárodním sdružením bezpečnostních profesionálů ASIS International), ředitel International Foundation for Cultural Property protection, Stevan P. Layne takto: „*Máte u každého vchodu do budovy uniformovaného policistu? Patrolují perimetr těžce ozbrojení bezpečnostní pracovníci? Jsou na každých přístupových oknech nainstalované ocelové bariéry? Provádíte kontrolu zavazadel a jsou u každého vchodu prováděny kontroly pomocí detektorů kovu? Ne? V tom případě je Váš objekt měkkým cílem*“ [30]. Upozorňuje zde tedy na to, jestli je opravdu nutné se přesnou definicí zabývat. Ačkoliv do jisté míry s tímto výrokem souhlasím, nelze s takto vágní definicí operovat v rámci legislativy, což si myslím, že by mělo být největším pohonem pro formulování, mezinárodně uznávané definice.

Podle dokumentu zpracovaného týmem Soft Targets Protection Institute, z.ú. pro Ministerstvo vnitra České republiky, *Základy ochrany měkkých cílů – metodika*, vydaného v červnu 2016, popisuje definici měkkých cílů následovně: „*přestože termín měkké cíle (soft targets) není nikde přesně definován, v zásadě je toto označení bezpečnostní komunitou používáno pro označení míst s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům, která jsou pro tuto svou charakteristiku vybírány jako cíl takovýchto útoků, typicky útoků teroristických. Tím se liší měkké cíle od tzv. hard targets, tvrdých cílů, kterými jsou dobře chráněné a strážené objekty útoků (např. některé státní objekty, vojenské objekty, objekty dalších bezpečnostních složek, ale i některé dobře chráněné či strážené nestátní či komerční objekty). Členění objektů na soft targets a hard targets je významné i z hlediska samotného přístupu k problematice zabezpečení. Vychází z optiky útočníků a jejich cíle, je zaměřené na pravděpodobnost útoku, nezkoumá jeho dopad a význam pro společnost. Tento*

přístup je tedy v mnohém přínosný, neboť se zabývá ochranou subjektů, které by z hlediska tradičního pojetí nebyly zahrnuty – komerční, komunitní, soukromé osoby apod.“ [31]

2.4.1 Co lze označit za měkký cíl?

Jak jsem se již zmínil v první části této kapitoly, za měkký cíl lze označit velké množství objektů. Velmi obšírně a trefně jsou však vytipovány v *Koncepci ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020*, vydanou Ministerstvem vnitra a to následovně:

- *Bary, kluby, diskotéky, restaurace a hotely;*
- *kina, divadla, koncertní sály, zábavní centra;*
- *komunitní centra;*
- *kulturní, sportovní, náboženské a další akce;*
- *náboženské památky a místa určená k uctívání;*
- *nákupní centra, tržiště a obchodní komplexy;*
- *nemocnice;*
- *parky a náměstí;*
- *politická shromáždění, průvody, demonstrace;*
- *sportovní haly a stadióny;*
- *školská zařízení, koleje, menzy, knihovny;*
- *turistické památky a zajímavosti, muzea, galerie;*
- *veřejné instituce;*
- *významné dopravní uzly, vlaková a autobusová nádraží, letištní terminály;*
- *jiná symbolicky významná místa či akce;*
- *a další. [32]*

2.4.2 Opatření v oblasti ochrany měkkých cílů v ČR

Problematika ochrany měkkých cílů je diskutovaným tématem již řadu let. Hlavním spouštěčem byl již zmíněný útok na WTC, který v té době a dosud nemá obdoby. Kromě toho hrály velkou roli v rozvoji hlubšího zkoumání této problematiky také teroristické bombové útoky na vlaky ve Španělsku (11. 3. 2004) a sebevražedné útoky v Londýně, které se odehrály 7. 7. 2005. [7]

V ČR byla Ministerstvem vnitra České republiky vydána v květnu 2017 koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020 na základě usnesení vlády č. 711 ze 27. července 2016, která se ve velké míře zaměřuje na zabezpečení měkkých cílů a uvádí základní poznatky, které se měkkých cílů týkají. Koncepce přináší jasné stanovisko: „*téma ochrany měkkých cílů je velmi aktuální a promítlo se i do několika bezpečnostních dokumentů, jakými jsou například Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013 a Audit národní bezpečnosti schválený vládou v prosinci 2016. Vláda dne 27. července 2016 schválila také Protiteroristický balíček, který stanovuje ochranu měkkých cílů jako jednu z prioritních aktivit. (...) O získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu České republiky se starají zpravodajské služby. Jejich role je v tomto ohledu nezastupitelná a důležitá k předcházení teroristických útoků a také následné spolupráci s Policií České republiky.*“ [32]

Ačkoliv by se mohl jevit stát jako jediný zodpovědný v ochraně měkkých cílů, pravda je poněkud jiná: „*základem je poznání měkkých cílů, že chránit se je především v jejich vlastním zájmu. Současně je faktem, že množina měkkých cílů, které mohou být potenciálně předmětem závažného násilného útoku, je tak široká, že stát nikdy nebude kapacitně schopen je fyzicky strážet všechny. Dokonce ani podstatnou část z nich. Z toho plyne, že cestou ke zvýšení úrovně zabezpečení měkkých cílů obecně může být jediné spoluodpovědnost a spolupráce veřejného a soukromého sektoru.*“ [32]

2.4.3 Aspekty ovlivňující přitažlivost místa k provedení útoku

Aspektů ovlivňujících atraktivitu pro spáchání teroristického útoku je velké množství. Mohl bych zde pospat dlouhý seznam konkrétních aspektů, ale k vymezení těch nejzásadnějších použiji Metodiku pro základy ochrany měkkých cílů, která vymezuje základní diagnostické faktory sloužící k určení potencionálního rizika následovně:

- „*otevřenost pro veřejnost,*
- *vlastní bezpečnostní personál,*
- *množství a koncentrace lidí,*
- *přítomnost policie,*
- *přítomnost médií,*
- *symboličnost cíle.*“ [31]

3 CÍL PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je zejména upozornit na problematiku vzrůstajícího počtu teroristických útoků provedených takzvanými osamělými vlky na území Evropy od roku 2010 do roku 2016 a následné aplikování zjištěných poznatků do oblasti předcházení a predikce tohoto typu terorismu a na zvýšení bezpečnosti vybraných měkkých cílů na území hlavního města Prahy.

Teoretická část se věnuje úvodu do probírané tematiky a vymezení základních pojmů, aby vznikl ucelený pojmový aparát. V následující praktické části se zaměřím na analýzu vybraných teroristických útoků spáchaných osamělými vlky v daném období a následně se pokusím o navržení efektivního řešení pro předcházení tomuto typu útoků.

3.1 Stanovené cíle práce

- přinést ucelený přehled o vybraných útocích osamělých vlků na území Evropské unie, popsat provedení, hlavní motivy, představit životy útočníků a upozornit na stěžejní milníky, které mohli vést k radikalizaci jedince;
- uvést konkrétní opatření k možnému předcházení terorismu osamělých vlků;
- určit nejkritičtější měkké cíle na území hlavního města Prahy z hlediska hustoty pohybu osob a představit bezpečnostní opatření vedoucí ke zvýšení jejich zabezpečení.

4 METODIKA

Vzhledem ke stanoveným cílům byla praktická část mé bakalářské práce zpracována formou literární rešerše. Potřebné informace k pochopení problematiky a vytvoření uceleného pojmového aparátu v teoretické části byly vyhledány v různých zdrojích, ale zejména v odborných monografiích, periodikách, odborných člancích či na zahraničních a českých internetových webových stránkách. Stejně tak jsem použil zejména internetové zdroje pro získání informací ohledně konkrétních útoků. V této části bylo nutné ověřování informací z více zdrojů, neboť se často popisované informace lišily.

Vybrané teroristické útoky byly popisovány podle několika aspektů: kde se útok uskutečnil, kdo byl útočníkem, jakou měl historii, co bylo útočnickovým motivem a jak pro něj útok dopadl, kolik bylo během útoku obětí a zraněných osob, jaký efekt měl útok na společnost a zda byl útočník napojený na nějakou teroristickou organizaci. Důležitou částí je také popis provedení samotného útoku.

V praktické části jsem dále pomocí metody komparace porovnal dva významné teroristické útoky osamělých vlků provedené v roce 2016. Komparace spočívá v porovnání provedení útoku, počtu usmrcených a zraněných osob. Dalším kritériem pro komparaci bylo, zda v momentě útoku byly na místě přítomny složky IZS.

Poslední část praktické části se věnuje ochraně a zabezpečení vybraných měkkých cílů na území hlavního města Prahy. V této části budu jednotlivé měkké cíle vyhodnocovat z pohledu pravděpodobnosti možné realizace provedení útoku na základě uvedených diagnostických faktorů v části teoretické. Zejména se však budu zajímat o pravděpodobnost car-ram útoku, neboť na následky právě tohoto typu teroristického útoku zemřelo na území Evropské unie v roce 2016 nejvíce osob.

5 VÝSLEDKY

5.1 Příčiny vzrůstu počtu útoků osamělých vlků

Terorismus osamělých vlků je relativně novým pojmem v oblasti terorismu. Vzestup počtů útoků lze odůvodnit následovně:

1. Levnější

Pokud porovnáme teroristické útoky, které provedla Al – Kaida v roce 2001 na WTC, popřípadě sérii útoků v Paříži koncem roku 2015 ke kterým se přihlásil IS, muselo se jednat o velmi náročné operace. Jednotliví útočníci prošli výcvikem, byli v přímém kontaktu s vícero lidmi a skupinami, kteří nějakým způsobem spolupracovali na těchto útocích. Kromě toho teroristé z 2001 museli být schopní navést letadlo do WTC a v případě Paříže musel některý z pachatelů ovládat chemii na takové úrovni, aby dokázal vytvořit výbušniny použité na stadionu. V případě osamělých vlků pouze stačí aby se chopili nože nebo si obstarali vozidlo, které jim nejlépe bude vyhovovat k provedení útoku. Velmi často útočí pomocí zbraní či podomácku vyrobených výbušnin. (IED). Pokud se pohybujete v extrémistických kruzích, popřípadě máte kontakty na vedení teroristické organizace, jistě není problém si zbraň obstarat, navíc by útočník mohl použít k útoku i legálně drženou zbraň.

2. Infiltrace

Pokud se snažíte přemístit útočníka z bodu A do bodu B, obnáší to velké množství logisticky náročných mezikroků. Kromě toho, by mohlo například během hraničních kontrol dojít k odkrytí celé operace. Popřípadě by mohl přesun již dříve podezřelých osob upozornit zpravodajské služby na podezřelou aktivitu a v rámci následných kroků by se zvýšilo riziko na odhalení a odkrytí celé operace.

Útočník, který se v místě útoku narodil, vyrůstal či se zde pohybuje na denní bázi zná místní zvyklosti a kulturu. V případě útoku je tedy méně nápadný nežli člověk, který by byl pro tento úkol vybrán ze zahraničí.

3. Logistická náročnost

Jak již bylo nastíněno v předešlém bodě, pro útočníka, který má v místě útoku konexe a známosti, bude snazší sehnat si potřebné vybavení a materiál k provedení útoku. V případě, kdy se nejprve útočník musí dostat na konkrétní místo, je nutné mu zabezpečit dopravu, přepravu zbraní (popřípadě jejich sehnání v místě útoku), falešné doklady, kontaktní osobu v místě útoku a podobně.

4. Větší dosah

Dalším důležitým bodem je změna strategie teroristických organizací. Pomocí šíření nenávisných propagandistických materiálů, návodů na nejlepší provedení útoku či k výrobě improvizovaného nástražného systému pomocí internetu a zejména sociálních sítí jako jsou Facebook, Twitter, Diaspora, popřípadě různých online diskusních fór se dosah těchto příspěvků diametrálně zvýší. Navíc lze použít sympatizující jedince k naverbování, popřípadě větší radikalizaci, aby bojovali pro prosazovaný zájem dané organizace. [33]

5.1.1 Radikalizace a motivace osamělých vlků

Osamělí vlci mají různé důvody k provedení útoku, ale většinu z nich spojuje minimálně jeden ze dvou základních rysů. Prvním je, že útočník se pohyboval na okraji společnosti a nedařilo se mu začlenit do společnosti. Druhým společným rysem je, že velkou část svého volného času trávil na internetu, kde došlo k utvrzování jeho názorů a automotivaci k následnému vykonání teroristického činu. Myslím si, že zde také do jisté míry hraje roli problematika takzvaných sociálních bublin. To znamená, že pokud se obklopíme například na Facebooku či jiných sociálních sítích pouze příspěvky, lidmi, stránkami a skupinami, které nám jsou názorově nejbližší, můžeme si v důsledku toho myslet, že tak, jak smýšlím já a moje sociální bublina, tak i takový názor má celý svět. V případě, kdy se jedná o jedince, který je nakloněn k nějaké formě extrémizmu, může se tak jeho názor umocnit, a tedy vyvinout do stavu, kdy začne jednat. Problematika sociálních bublin se však netýká pouze sociálních sítí. Stejného efektu lze i velmi snadno dosáhnout i v offline světě, ale pokud jedinec tráví dlouhé hodiny čtením pouze takovýchto článků a příspěvků, efekt je zde podstatně větší než v offline světě, kdy při běžné komunikaci tváří v tvář dojde k porušení bubliny velmi snadno, pokud se osoba nepohybuje pouze na určitém malém území, kde se

vyskytují pouze stejně smýšlející jedinci. Bylo by dobré na tuto problematiku v širší míře upozorňovat, neboť někteří z nás si to nemusí vůbec uvědomovat.

Pokud někdo projevuje takovéto známky chování, jedná se o typického introverta 21. století. Není tedy možné kohokoliv, kdo tráví dlouhé hodiny u počítače či dává přednost komunikaci pouze ve dvou osobách než ve velké skupině, označit za potencionálního osamělého vlka. Záleží na mnoha dalších elementech, které by mohly u osoby spustit zášť vůči okolnímu světu, a tedy potencionální provedení teroristického útoku. Mezi ty může například patřit diskriminace, šikana, domácí násilí či obecný pocit nespravedlnosti světa vůči této osobě a podobné další psychosociální jevy.

Dále také vyvstává otázka sebevražd. Ačkoliv je ve většině náboženství považována za jeden z nejhorších hříchů, velký počet džihádistických teroristů provedlo sebevražedným útokem. Myslím si, že je možné, aby si člověk, který delší dobu trpí depresemi a uvažuje o sebevraždě, vybral raději cestu sebevražedného útoku než sebevraždy, kdy ukončí pouze svůj život. Na jednu stranu si získá určité jméno, což by mohlo být lákadlem v případě, kdy trpí zejména pocity méněcennosti či nezájmem ostatních o jeho osobu. Zároveň se tak pomstí světu tím, že kromě něj zemrou i další lidé.

5.1.2 Síla internetu

V terorismu 21. století hraje bezesporu velkou roli internet. Jak již bylo v předešlých kapitolách zmíněno, internetová propaganda získala obrovskou pozornost, a to nejen ze strany teroristických organizací, ale také i v řadách vědecké veřejnosti. Jytte Klausen, dánská profesorka věnující se terorismu popsala současnou situaci následovně: *„Proměna sociálních sítí do ofenzivní strategie psychologické války je novým prvkem teroristické strategie, který přinesl ISIS. (...) Na Blízkém východě jsou mobilní telefony tím nejběžnějším prostředkem k získání spolehlivých zpráv. V tomto kontextu zveřejnění poprav a křížování v Aleppu a Deir Haferu na Twitteru transformovalo sociální sítě do nástroje útočné psychologické bitevní taktiky.“* [34, s. 120]

5.2 Vybrané útoky osamělých vlků v Evropě

V této podkapitole zmíním vybrané útoky osamělých vlků na měkké cíle, které proběhly mezi roky 2010 a 2016 na území vybraných států Evropy. Útoky jsou seřazeny chronologicky. Takového typu útoku na území EU bylo více než kolik jich obsahuje tato podkapitola, avšak tyto jsem vyhodnotil jako nejsignifikantnější a zároveň i mediálně nejsledovanější.

Chtěl bych zde upozornit na postupně se měnící trendy ve způsobu, jakým jsou útoky prováděny. Počátkem 21. století byly teroristické útoky nejčastěji prováděny pomocí výbušnin. Zejména se jednalo o sebevražedné útoky, dále o použití nástražného výbušného systému či výbušniny umístěné v autě. [32, s. 11] V roce 2016 se však objevil relativně nový typ terorismu a to je tzv. vehicle ramming nebo „car-ram“, tedy najetí automobilu do místa s vysokou koncentrací osob. Příkladem může být útok provedený na promenádě v Nice nebo na Vánočních trzích v Berlíně z roku 2016. [32, s. 12]

5.2.1 Střelba na letišti ve Frankfurtu nad Mohanem

- **Datum:** 2.3. 2011;
- **Útočník:** Arid Uka, narozen 8. 2. 1990, Kosovský Albánec žijící od roku 1991 v Německu, Praktikující muslim;
- **Důsledky útoku:** 2 mrtví vojáci a 2 těžce zranění;
- **Popis útoku:**

Arid Uka pracoval v pobočce Deutsche Post na Frankfurtském letišti. V den útoku napadl autobus převážející americké vojáky do nedaleké americké základny Rammstein a při vykřikování „Allahu Akbar“ smrtelně zasáhl vojáka a řidiče autobusu. Další 2 vojáky těžce zranil. Poté se mu zbraň zasekla a dal se na útěk při kterém byl dopaden.

Tento útok je považován za první úspěšný islamistický teroristický útok v Německu. Arid Uka byl odsouzen na doživotí za 2 vraždy a 3 pokusy o vraždu, bez možnosti zkrácení trestu po 15 letech dobrého chování. (nejdelší možný trest v Německu) [35]

- **Motiv:**

Arid Uka se k útoku přiznal se slovy: „*Co jsem udělal bylo špatné, ale už to nemohu vrátit.*“ Dále dodal: „*Stále se snažím pochopit, co se to vlastně stalo a proč jsem to udělal*

(...), *vůbec tomu nerozumím.* “ Několik měsíců před útokem se stáhl do sebe a zůstával hodně doma u počítače, kde hrál počítačové hry a sledoval džihádistickou propagandu na internetu. Podle jeho výpovědi u soudu se rozhodl k atentátu den předem na internetu, když klikl na odkaz na Facebooku odkazující na video, které zachycovalo americké vojáky znásilňující afgánskou dívku. Později se ukázalo, že se ve skutečnosti jednalo o propagandistické video, neboť původní záběry byly z protiválečného filmu Zredigováno (v originálu Redacted) z roku 2007. [36]

Podle soudních znalců je možné, že byl Arid Uka v mládí sexuálně zneužíván, a proto u něj vznikla takto silná reakce na video. Kromě toho již během školních let měl psychologické problémy i přestože byl jinak vzorným studentem. [37]

5.2.2 Teroristický útok v Oslu a následný masakr na ostrově Utøya

- **Datum:** 22. 7. 2011;
- **Útočník:** Anders Behring Breivik, narozen 13. 2. 1979 v Norsku, pravicový extrémista;
- **Důsledek útoku:** 77 obětí (69 obětí na ostrově Utøya; 8 obětí zahynulo při výbuchu výbušniny ve vládní čtvrti v Oslu);
- **Popis útoku:**

Útok Anderse Behringa Breivika je považován za jeden z nejhorších teroristických útoků v historii lidstva. Samotný útok se skládal ze dvou kroků. V prvním kroku dovezl Breivik dodávku naplněnou přibližně jednou tunou výbušniny vyrobené ze směsi hnojiva a dieselu. Dodávku zaparkoval ve čtvrti Osla poblíž vládních budov. Po spuštění časovače, přešel oblečen jako policista do druhého automobilu, kterým se vydal západním směrem k ostrovu Utøya, kde v tu dobu probíhal letní tábor pořádaný Norskou stranou práce pro členy mládežnické dělnické organizace. 10 minut po opuštění dodávky, v 15:25:22, dochází k samotnému výbuchu. Když v 17:17 dorazil na přístaviště u ostrova Utøya, představil se jako příslušník policie, který byl vyslán z důvodu bezpečnostního rizika v souvislosti s explozí v Oslu. Převozem se dostal na ostrov a v 17: 21 začal postupně střílet do všech, které viděl. Jeho postup byl přeživšími popisován jako velmi klidný, soustředěný a opatrný. V 17:59 zavolal na místní tísňovou linku a začal vyjednávat o svém vzdání se. Následně však pokračuje ve střelbě až do chvíle, kdy na ostrov dorazí Norská speciální jednotka přezdívaná Delta. Přibližně v půl sedmé večer se Breivikem vzdává a je zatčen. Následně byl podroben výslechu v jedné z budov na ostrově. [38] [39] [40]

- **Motiv:**

Podle jím sepsaného manifestu (2083: Evropská deklarace nezávislosti), který rozeslal na tisícovku e-mailových adres podobně smýšlejícím jedincům 90 minut před začátkem jeho běsnění, nesouhlasí se současnou liberální politikou západních zemí. Zejména co se týče multikulturalismu, liberálního přístupu a obecné otevřenosti vůči menšinám. Dále důrazně apeluje na nutnost bránit naši kulturu za každou cenu. [26] Nezvolil však taktiku, kdy by přímo útočil na Norské muslimy, ale snažil se zničit budoucí generaci levicově smýšlejících, a proto si vybral právě ostrov Utøya. Mezi hlavní cíle jeho útoku však patřili Gro Harlem Brundtland (Bývalá Norská premiérka a předsedkyně Norské strany práce), Eskil Pedersen (V té době vůdce Dělnického mládežnického hnutí) a Jonas Gahr Støre (Současný předseda Norské strany práce), nikdo z nich však v momentě útoku na ostrově nebyl. [41]

Sám se považuje za dokonalého árijce, a tedy za vzor pro současné i další generace. S tím jde ruku v ruce to, že byl označen za člověka trpící narcistickou poruchou osobnosti a jeho snaha být středem pozornosti v kombinaci s extrémistickou ideologií ho pravděpodobně dohnala až k takovému otřesnému činu. Během soudních procesů byl označen za osobu postiženou vážnými psychickými poruchami, podle prvního posudku se zejména jednalo o projevy paranoidní schizofrenie a že byl během útoku psychotický. Breivik s tímto rozhodnutím nesouhlasil a soud povolil druhé přezkoumání jeho psychického stavu, které první posudek vyvrátilo a prohlásilo Breivika za příčetného. [42]

Anders Breivik s ke všemu přiznal. U soudního přelíčení prohlásil, že je „vojenský velitel norského hnutí odporu a člen templářských rytířů v Norsku.“ [43] Soud rozhodl o trestu 21 let odnětí svobody s možností prodloužení do doby, než bude rozhodnuto, že již není pro společnost nebezpečný. [44]

- **Po útoku:**

Celý svět a zejména Norsko bylo po tomto útoku v šoku, neboť se jednalo o nejhorší masový útok provedený na území Norska. Velmi pozoruhodný je fakt, že se k útoku těsně po jeho prvním informování v médiích přihlásilo kurdské džihádistické hnutí Ansar al-Jihad al-Alami. Spojitost mezi hnutím a Andersem Breivikem však byla vyloučena. [45]

Po samotném útoku se objevili minimálně dva případů sympatizantů Anderse Breivika. Vojtěch Mlýnek z Ostravy byl v srpnu 2012 zadržen Policií ČR a následně obviněn za nedovolené ozbrojování a obecné ohrožení. Následně bylo shledáno, že je Mlýnek nepřičetný, a proto byla nařízena ochranná léčba v psychiatrické léčebně. Při pohybu v online světě používal pseudonym Breivik, ale údajně neměl v plánu provést podobný teroristický útok, jako se odehrál v Norsku. [46] Dalším případem je Brunon Kwiecień, chemik, který plánoval útok na Polský Sejm za pomoci 4 tun výbušnin umístěných v dodávce. K tomuto útoku se inspiroval u Anderse Breivika, jehož byl Kwiecień velkým fanouškem. Polská policie ho již delší dobu sledovala a 9.11.2012 byl zadržen na základě oznámení jeho manželky. [47] Podle dostupných informací Kwiecień prohlásil: „*Breivik udělal chyby, ale já budu lepší.*“ [48]

5.2.3 Vražda anglického vojáka Lee Rigbyho

- **Datum:** 22. 5. 2013;
- **Útočníci:**
 - Michael Adebolajo, narozen 2. 12. 1984;
 - Michael Adebowale, narozen květen 1991 (den narození se nepodařilo zjistit);
 - Oba útočníci byli Britové nigerijského původu. Stejně tak byli oba dva vychováni v křesťanských rodinách, ale později konvertovali k islámu;
- **Důsledek útoku:** 1 usmrcený voják;
- **Popis útoku:**

Lee Rigby (narozen 4. 7. 1987), Britský voják – bubeník a kulometčík, který mimo službu a civilně oděn šel po ulici Wellington street v londýnské čtvrti Woolwich do nedalekých kasáren, byl při přecházení silnice úmyslně sražen a vymrštěn do vzduchu automobilem jedoucím podle odhadů rychlostí přibližně 65 km/h, ve kterém byli Adebolajo a Adebowale. Krátce po srážce oba dva útočníci vystoupili a začali do Rigbyho bodat. Adebolajo se pokusil několika ranami setnout Rigbymu hlavu a Adebowale kolemjdoucím, kteří se snažili pomoci Rigbymu, vyhrožoval s pistolí v ruce smrtí. Když Rigby zemřel, Adebolajo přistoupil k jednomu z kolemjdoucích, který situaci natáčel a do telefonu odůvodnil jejich čin a vyzval přihlížející, aby zavolali policii. [49]

Do příjezdu policie zůstali oba pachatelé na místě činu. Ve chvíli, kdy přijelo policejní vozidlo, Adebolajo se proti vozidlu rozeběhl a byl několikrát zasažen. Adebowale svého

komplíce následoval, avšak oba dva po několika zásazích padli zraněni na zem. Jednalo se o první islamistický útok v Londýně od teroristických útoků z roku 2005, ke kterým se přihlásila Al – Kaida. [49]

- **Motiv:**

Motiv pachatelů je v tomto případě jasný. Adebolajo totiž bezprostředně po útoku jednomu ze svědků, který incident natáčel na kameru telefonu sdělil: *„Jediný důvod, proč jsme zabili tohoto muže je kvůli tomu, že muslimové umírají každý den rukama britských vojáků v zahraničí (...) Tento voják byl jen jeden – Oko za oko, zub za zub. (...) Omlouvám se, že toho musely být ženy svědky, ale v našich zemích to naše ženy vidí neustále.“* [49]

Otázkou zůstává, co přesně vedlo útočníky k tak zásadnímu zradikalizování. Již od útlého věku byl Adebolajo, který je považován za hlavního strůjce tohoto útoku, problematický a sympatizoval či dokonce byl součástí jednoho z místních gangů. V prvním roce jeho studií na univerzitě, ve které se shodou okolností seznámil i s Michaellem Adebowalem, konvertoval k islámu a v roce 2007 se stal aktivním členem muslimské extrémistické komunity působící v Londýně. Od roku 2010 byl frekventovaně kontaktován britskou bezpečnostní agenturou MI5, která se od něj snažila získat informace o dalších extrémistech se kterými byl v té době v kontaktu. V ten samý rok se vydal do Keni, odkud se chtěl dále dostat do Somálska a přidat se k teroristické skupině zvané Aš – Šabáb. Při přesunu do Somálska byl však zatčen Keňskou protiteroristickou policejní jednotkou (Anti-Terrorism Police Unit, dále ATPU), kde strávil několik dní. Ohledně jeho cesty do Somálska existují podle webu the guardian dvě teorie. První teorie říká, že měl za úkol infiltrovat skupinu radikálů v Somálsku a neměl být policií zadržen. Druhá teorie poukazuje, že jeho vzrůstající radikalizace byla zejména zažehnuta v keňském vězení, kde byl podle jeho vlastních slov často ponižován, týrán a sexuálně zneužíván. Tyto informace prozradil jeho vzdálený přítel, takže není možné na ně plně spoléhat. [50]

Po návratu byl Adebolajo opět vyslýchán MI5. Podle jeho kamaráda, jeho cílem v té době bylo žít v muslimské zemi, neboť ho neustále MI5 obtěžovala. [50]

Druhý pachatel, Michael Adebowale byl již od mládí znám policií, neboť v roce 2008 byl odsouzen na 15 měsíců odnětí svobody z důvodu zapojení do obchodu s drogami. V tom

samém roce byl pobodán a svědkem vraždy, což nasvědčuje velmi chaotickému a nebezpečnému stylu života. [50]

Oba pachatelé byli odsouzeni na doživotí. Adebowale může být po 45 letech propuštěn na svobodu. Adebolajo však tuto možnost nemá. [51]

- **Po útoku:**

Ve večerních hodinách téhož dne se vydali do ulic pobouření členové Ligy na obranu Anglie (English defence league) a v následujících měsících byla Anglie zasažena velkou vlnou nenávisti vůči Islámu. [52]

Pravicová strana Britain First v roce 2014 použila v rámci volební kampaně referenci na vraždu Lee Rigbyho. [53]

5.2.4 Útok na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo

- **Datum:** 7. 1. 2015;
- **Útočníci:**
 - Chérif Kouachi, 29. 11. 1982;
 - Saïd Kouachi, narozený 7. 09. 1980;
 - Oba Bratři Kouachiovi se narodili v Paříži, islámští extremisté;
- **Důsledky útoku:** 12 obětí a 11 zraněných;
- **Popis útoku:**

Černý Citroën C3 v 11:30 toho dne zastavil u budovy, kde v druhém patře sídlí redakce Charlie Hebdo. Bratři Kouachiovi, oba zamaskováni a ozbrojeni Kalašnikovy (útočná puška AK – 47 ruské výroby) vystoupili z automobilu a naběhli do vchodu s číslem popisným 6. Následně zjistili, že mají špatnou adresu a přeběhli do vchodu s číslem popisným 10, kde postupně zabili 8 žurnalistů redakce Charlie Hebdo, 1 policistu, který zde působil jako bodyguard karikaturisty Stephane Charbonnier (známý pod přezdívkou „Charb“, který již v minulosti obdržel několik výhružných dopisů a byl pod policejní ochranou), jednoho recepčního a jednoho návštěvníka redakční porady. Přibližně za pět minut útočníci vyběhají zpět na ulici, kde se vrací do svého automobilu a snaží se ujet z místa činu. Po několika metrech se dostávají do přestřelky s policií. Jeden příslušník policie je zasažen. Útočníci

následně opustili automobil a zraněného policistu, který ležel na zemi v bolestech jeden z nich zastřelil zásahem do hlavy. Poté se oba útočníci vrátili do automobilu a odjeli z místa činu. 3 km severovýchodně od redakce Charlie Hebdo bylo následně nalezeno vozidlo použité při útěku ve kterém vyšetřovatelé objevili Molotovovy koktejly a džihádistické vlajky. Na tomtéž místě útočníci přepadli šedý Renault Clio a donutili řidiče, aby jim vůz odevzdal se slovy: „*Pokud se Tě budou média na něco ptát, řekni jim, že za tím stojí Jemenská Al – Kaida.*“ [54]

Ve Francouzské metropoli byl brzy po samotném útoku vyhlášen nejvyšší stupeň pohotovosti a do ulic Paříže bylo povoláno 500 policistů. Pachatele se podařilo vystopovat až druhý den v 10:30 kdy pachatelé přepadli čerpací stanici severovýchodně od Paříže.

Během třetího dne, tedy v pátek 10. 1. 2015, kdy se bratři zabarikádovali v tiskárně ve městě Danmartin-en-Goële, byli v 17:19 zneškodněni francouzskou protiteroristickou jednotkou GIGN. [55]

Kromě útoků bratrů Kouachiových útočil v Paříži téměř paralelně Amedy Coulibaly, který byl napojen na bratry stojícími za útokem na Charlie Hebdo. Amedy 7. 1. vážně zranil několika výstřely běžce v Parku Fontenay-les-Roses, 8.1. zastřelil policistku v Pařížské čtvrti Montouge a třetí den přepadl košer supermarket, kde následně držel 19 rukojmích, z nichž 4 zabil. Přibližně okolo 17:15 byl proti Amedymu zahájen útok policejních jednotek při kterém se Amedy rozběhl proti policistům a několika střelami byl zneškodněn. [55]

- **Motiv:**

Útočníci se několikrát zmínili, že patří k Jemenské odnoži Al – Kaidy, několikrát během útoků vykřikovali „Alláhu akbar“ a důvodem útoku byla pomsta za zneuctění proroka Mohameda. Cherif Kouachi byl již v roce 2008 odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody kvůli plánovanému odletu do Sýrie a verbování nových členů pro IS. [56] Jeho bratr Said Kouachi se podle jemenské zpravodajské služby setkal v roce 2011 s vysokým představitelem Jemenské Al – Kaidy a několik měsíců byl dokonce Jemenskou Al – Kaidou trénován. [57]

- **Po útoku:**

Bezprostředně po útoku se objevila neobvykle velká vlna solidarity napříč západními státy. Na sociálních sítích se objevovaly fotky, příspěvky, tweety s hashtagy *#jesuischarlie* (V českém překladu: Jsem Charlie). Podobné projevy sounáležitosti se objevovaly i například v Toulouse v podobě promítaného nápisu *Toulouse est Charlie* (V českém překladu: Toulouse je Charlie) na jednu z administrativních budov či na Vítězném oblouku v Paříži byl umístěn text *Paris est Charlie* (V českém překladu: Paříž je Charlie).

Francouzská odnož hackerské organizace Anonymous ve večerních hodinách po útoku na Charlie Hebdo vzkázala, že byla napadena svoboda slova, jedna z hlavních hodnot, kterou Anonymous prosazují a nebudou nečinně přihlížet a že napadnou džihádistické stránky na internetu. [58]

5.2.5 Najetí nákladního vozu na Anglickou promenádu v Nice

- **Datum:** 14. 7. 2016;
- **Útočník:** Mohamed Lahouaiej-Bouhlel, narozen 3. 1. 1985 v Tunisu, od roku 2005 žil ve Francii, islámský extremist;
- **Důsledky útoku:** 86 obětí;
- **Popis útoku:**

V den výročí pádu Bastily slaví tradičně na promenádě v Nice velké množství Francouzů tento významný den jejich historie. Tuniský muslim Mohamed Lahouaiej – Bouhlel úmyslně najel okolo 22:45 zapůjčeným nákladním automobilem do davu slavicí na Anglické promenádě významný francouzský svátek. Po dráze dlouhé 2 kilometry usmrtil celkem 86 lidí a desítky dalších zranil. Kromě samotného srážení obětí ke konci jeho běsnění střílel na policisty svojí pistolí ráže 7.65 mm. Přibližně ve 23:00 se podařilo policistům řidiče v přestřelce usmrtit. [59]

- **Motiv:**

Motiv útočníka není přesně známý, ale k jeho zradikalizování došlo krátce před samotným útokem. „*V několika posledních dnech před samotným útokem si nechal narůst vousy a velké množství času trávil vyhledáváním džihádistických veršů koránu zvané nasheeds. Dále vyhledával informace ohledně předešlých útoků na území Francie či například na gay bar v Americkém Orlandu,*“ popisuje zjištěné skutečnosti francouzský prokurátor Francois Molins. [60] Během vyšetřování byly nalezeny na jeho počítači obrázky mrtvých těl, obrázky vlajky Islámského státu a snímky Usáma bin Ládina. [60]

Otec útočníka později oznámil, že jeho syn v mládí trpěl duševními problémy. Reportérovi řekl: „*Bral své léky a my jsme si mysleli, že si vede dobře (...) Dodržoval léčbu, ale občas se nervově zhroutil a všechno kolem sebe začal rozbíjet a ničit. Měl problémy se svou ženou, a to se pravděpodobně také projevilo na zhoršení jeho stavu.*“ [61]

Islámský stát prohlásil, že Mohamed Lahouaiej-Bouhlel jednal na základě jejich výzvy k podobným útokům vůči západním státům. [60]

- **Po útoku:**

Několik hodin po útoku francouzský prezident Hollande ve svém proslovu týkajícím se proběhlého útoku oznámil, že mimořádný stav, který platí od teroristických útoků v Paříži z konce roku 2015, bude prodloužen o 3 měsíce. Dále avizoval, že i nadále bude Francie bojovat proti terorismu v Sýrii a Iráku. [62]

5.2.6 Najetí nákladního vozu do Vánočních trhů v Berlíně

- **Datum:** 19. 12. 2016;
- **Útočník:** Anis Amri, narozen 22. 12. 1992 v Tunisu, během Arabského jara opustil Tunis, islámský extremist;
- **Důsledky útoku:** 12 obětí (11 na vánočním trhu a řidič nákladního vozu);
- **Popis útoku:**

Anis Amri v Berlíně přibližně okolo 15:45 napadl polského řidiče nákladního vozu Lukasse Urbana, který se vracel z týdenní pracovní cesty zpět do Polska. Útočník řidiče pobodal a následně zastřelil. V osm hodin večer Amri najíždí nákladním vozem na vánoční

trhy v berlínském Breitscheidplatz. Na místě zemřelo 12 osob a přibližně 56 zraněných osob z nichž 18 vážně). Mezi oběťmi byla i jedna žena z České republiky. [63] [64]

Útočníkovi se podařilo během vypuklého chaosu utéct z místa činu. Amri byl spatřen až 23. 12. nedaleko od italského Milána. Na vyzvání policistů k legitimizaci vytáhl z batohu zbraň, kterou usmrtil polského řidiče nákladního vozu a postřelil policistu. Následně se pokusil schovat za nedaleké auto, ale byl zneškodněn. [64]

- **Motiv:**

Motivace k provedení tohoto útoku není přesně známa, ale jednalo se o nábožensky motivovaný útok. Již v Itálii, kde původně Amri pobýval po opuštění Tunisu, byl na několik let odsouzen k odnětí svobody, protože zapálil místní školu. V Itálii také používal několik identit a když se v červenci 2015 přemístil do Německa, začal se angažovat v obchodu s drogami. [65]

Již delší dobu byl sledován tajnými službami kvůli informacím, že sháněl peníze k nakoupení automatických zbraní, avšak v září jeho aktivity již nebyly podezřelé a přestal být sledován.

V červnu 2016 byla jeho žádost o azyl v Německu odmítnuta. Měl být deportován zpět do Tunisu, ale neměl cestovní doklady. Amri se mohl volně pohybovat do doby, než německé úřady obdrží nový pas z jeho rodné vlasti. Ten obdržely až 2 dny po útoku. Je tedy pravděpodobné, že nevyhovění jeho žádosti o azyl v Německu bylo důvodem k provedení tohoto útoku. [66]

- **Po útoku:**

Bezprostředně po útoku byl podezřelým samotný Lukasz Urban, který byl nalezen mrtvý na v kabině nákladního vozu. Soudní znalec však tuto možnost vyloučil. Dalším podezřelým byl jiný žadatel o azyl, avšak následně byly v kabině nalezeny dokumenty Anise Amriho. Poté byl na Anise Amriho vyhlášen eurozatykač s odměnou 100 000 za poskytnutí za informace vedoucí k jeho dopadení. IS se prohlásil být zodpovědnost za tento útok. [66]

Islámský stát prohlásil, že Anis Amri byl jejich bojovníkem, a že mu daly instrukce k provedení útoku. [67]

Vánoční trh v berlínském Breitscheidplatz byl opět otevřen 3 dny po samotném útoku. Na kritických místech byly nainstalovány mechanické zábrany a byl zvýšen počet hlídkujících policistů. Podobně tomu tak bylo i v České republice. V Praze a dalších velkých městech, které si to mohli z finančního hlediska dovolit, se instalovaly betonové zábrany a například v Brně, byla na jednom z kritických míst nainstalována improvizovaná zábrana – hasičská cisterna. Odpůrci německé kancléřky Angely Merkelové vinili z tohoto útoku její otevřenou migrační politiku.

5.2.7 Další vybrané případy teroristických útoků osamělých vlků

- **Útoky v Tolouse (11.3.a 19.3. 2012) a Montauban (15.3. 2015) ve Francii**
 - **Útočník:** Mohammed Merah
 - 7 obětí
- **Napadení francouzského vojáka v pařížském předměstí (25. 5. 2013)**
 - **Útočník:** Alexandre Dhaussy
 - Navzdory četným bodným ranám a silnému krvácení pobodaný voják Cédric Cordier útok přežil
- **Pobodání policistů v policejní stanici v Joué-lès-Tours ve Francii (20. 12. 2014)**
 - **Útočník:** Bertrand Nzohabonayo
 - 3 zranění policisté
- **Přepadení košer supermarketu v Paříži (9. 1. 2015)**
 - **Útočník:** Amedy Coulibaly
 - 5 obětí a 11 zraněných osob
 - Napojení na útočníky z Charlie Hebdo
- **Pobodání vojáků chránící židovské komunitní centrum v Nice (3. 2. 2015)**
 - **Útočník:** Moussa Coulibaly
 - 2 zranění
 - Shoda příjmení s útočníkem v pařížském supermarketu je čistě náhodná a neprokázalo se žádné spojení [68]
- **Útok sebevražedného atentátníka v Ansbachu (26. 7. 2016)**
 - **Útočník:** Mohammad Daleel
 - 15 zraněných osob. Při útoku zemřel pouze on sám

Seznam všech teroristických útoků v Evropě těmito vybranými bohužel nekončí. V období mezi roky 2010 a 2016 se uskutečnilo minimálně desítky dalších útoků, které lze klasifikovat jako útoky teroristické, avšak pro účel této práce nejsou důležité a nejsou tedy rozebírány.

5.3 Islámský stát a komparace vybraných útoků

5.3.1 Medializace a zájem o Islámský stát

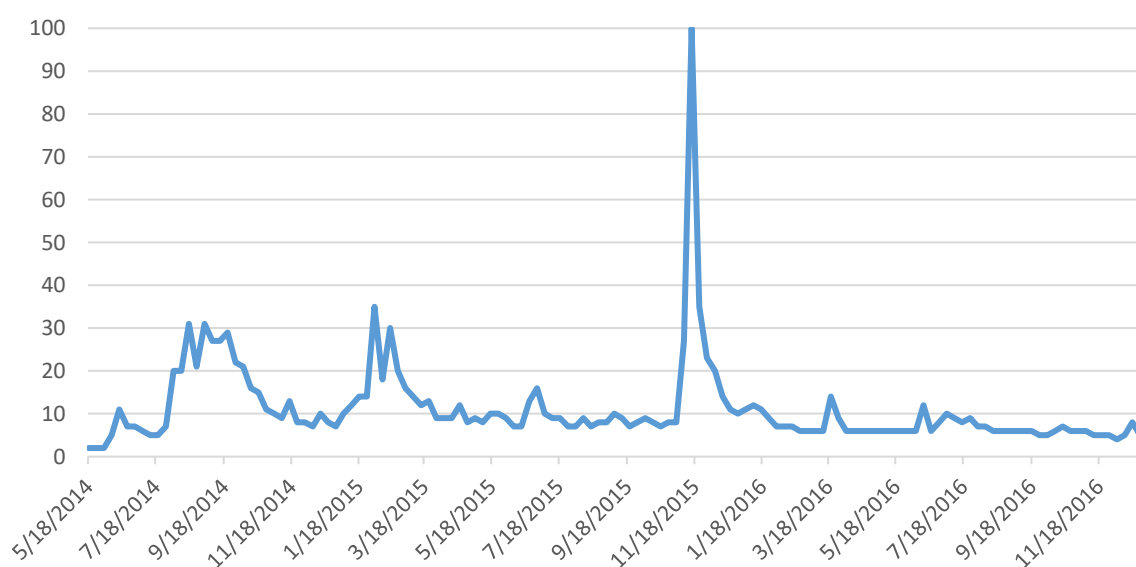
V této kapitole bude provedena komparace 2 posledních vybraných teroristických útoků. Jedná se konkrétně o nejznámější případy car-ram terorismu ve vybraném období, konkrétně útok na Anglické promenádě v Nice a útok na vánočních trzích v Berlíně. Tyto dva útoky jsou vybrány z toho důvodu, že se v současné době jeví tento typ provedení útoku na vzestupu. V roce 2014 bylo uveřejněno prohlášení Islámského státu vybízející všechny příznivce k tomu, aby alespoň rozvraceli západní společnost zevnitř, pokud se nemohou přímo přidat do řad IS a bojovat v Sýrii a Iráku. Abu Mohammad al-Adnani, tehdejší mluvčí IS (zabit 30.8. 2016 při ruském nebo americkém náletu), ve svém prohlášení apeloval na své stoupence následovně: „(...) *pokud není ve vašich silách vyrobit výbušninu nebo si obstarat munici, vypořádejte se s Američanem, Francouzem nebo jejich spojencem po jednom. Rozdrť mu hlavu kamenem, podřež ho nožem, přejed' ho autem, shod' ho z vyvýšeného místa, udus ho nebo ho otrav. Nezálehej. Nezdráhej se, (...) jestli pro to nemáš dostatečný prostor nebo prostředky, zapal mu dům, auto, obchod nebo jeho úrodu.*“ [69]

Po tomto apelu zažila Evropa období, kdy byla nejvíce zasažena teroristickými útoky (v rámci zkoumaných let 2010–2016). Útokem na redakci Charlie Hebdo v lednu 2015 počínaje a útokem na vánoční trhy v Berlíně konče. Terorismus byl takřka cítit všude a téměř každý den bylo možné terorismus vidět v televizních zprávách, denním tisku či v online zpravodajství. Obdobně tuto situaci reflektovaly i sociální sítě a stejně tak se i vzniklá situace promítla ve statistikách vyhledávání z vyhledávače od firmy Google, což lze jednoduše zjistit díky projektu Google Trends (<https://trends.google.com/trends>).

Obrázek 4 zobrazuje graf, který ukazuje, jak často lidé celosvětově vyhledávali pojem „ISIS“. Tento graf ukazuje, že v období od 18. května 2014 do 1. ledna 2017 byl nejčastěji vyhledáván tento pojem zejména po rozsáhlém získávání území Islámským státem v roce 2014 a následnou reakcí mezinárodního společenství v boji proti němu. Teprve v roce 2014 a zejména po oficiálním vyhlášení chalífátu 29. 6. 2014 široká veřejnost začala vnímat Islámský stát jako reálnou hrozbu, a právě proto je vidět první nárůst počtu vyhledávání. Dalším výrazným obdobím v rámci vyhledávání byl leden a únor roku 2015, kdy došlo k několika útokům zejména v Paříži (útok na redakci Charlie Hebdo a aktivity Amedy Coulibalyho) a byla odhalena identita Džihádisty Johna, který se v tu dobu stal mediální a

internetovou celebritou. Třetím a nejvýznamnějším obdobím byl konec listopadu 2015, kdy došlo 13.11.2015 k nejrozsáhlejšímu teroristickému útoku na území Evropy v Paříži.

Období od 18.5 2014 do 1. 1. 2017 bylo vybráno z toho důvodu, že před 18. květnem 2014 nebyl pojem „ISIS“ nebyl téměř vyhledáván a se začátkem roku 2017 byla tendence vyhledávání i nadále klesající.

Obrázek 4 Graf se statistikou procentuálního počtu vyhledávání "ISIS" ve vyhledávači Google [74]

5.3.2 Komparace vybraných útoků

V této podkapitole budou porovnány dva vybrané zásadní teroristické útoky osamělých vlků v roce 2016 na území Evropy. Jedná se o případy takzvaného car-ram útoku, které byly zejména kvůli masakru v Nice velmi mediálně sledované. Bližší informace o útoku jsou uvedené ve vlastní podkapitole v rámci kapitoly 5. 2 – Útoky osamělých vlků v Evropě.

Útoky budou porovnány podle počtu zraněných a usmrcených osob, lokality útoku, čas útoku, v jaké rychlosti a na jak dlouhém úseku útok probíhal, jakým způsobem došlo k získání nákladního automobilu a jak na útok reagoval stát ve kterém se útok odehrál a jaká opatření byla zavedena v ČR. Dalším srovnávaným kritériem je, zda v moment útoku byly na místě útoku přítomny složky IZS a zda v dostatečném počtu.

Tabulka 1 Komparace teroristických útoků typu car-ram v Nice a Berlíně [59] [62] [63] [64] [65] [70]

Srovnávaný aspekt útoku	Nice	Berlín
Pachatel	Mohamed Lahouaiej-Bouhlel	Anis Amri
Počet usmrcených osob	86 + útočník	12 + útočník 4 dny po útoku
Počet zraněných osob	303 osob bylo převezeno do nemocnic bezprostředně po útoku. Celkový počet zraněných osob byl 458	55 na místě útoku + italský policista, kterého střelil Anis Amri do ramene v Itálii
Čas útoku	Nákladní vůz vjíždí na Anglickou promenádu přibližně ve 22:45	Nákladní vůz vjíždí na vánoční trhy ve 20:02
Lokalita útoku	Anglická promenáda v den oslav pádu Bastily (významný francouzský svátek). V době útoku se zde pohybovalo několik tisíc lidí. Útočník jel přibližně 2 kilometry dlouhým úsekem při kterém najížděl do lidí.	Vánoční trhy na berlínském náměstí Breitscheidplatz. V době útoku zde bylo přítomno přibližně 150-250 osob. Nákladní vůz jel po úseku dlouhém přibližně 50 metrů.
Rychlost nákladního vozu	90 km/h	40 km/h
Získání vozidla	Vypůjčení z půjčovny	Přepadení a následná vražda polského řidiče a Lukasje Urbana

Tabulka 1 Pokračování [59] [62] [63] [64] [65] [70]

Srovnávaný aspekt útoku	Nice	Berlín
Přítomnost složek integrovaného záchranného systému	Několik policistů, kteří útočníka bezprostředně po útoku během přestřelky zneškodnili, avšak pokud by bylo více přítomných, dalo se předejít minimálně části ztrát na životech. Podle videozáznamů z místa události se na zneškodnění řidiče podílelo přibližně 15 policistů.	Nedostatečná – útočník stačil utéct z místa činu. Přesné počty nejsou k dispozici.
Reakce zasaženého státu	Aktivován tzv. ORSEC plan. Prodloužení mimořádného stavu o 3 měsíce. Posílení vojenské aktivity Francouzské armády v boji proti terorismu. Zvýšení počtu bezpečnostních pracovníků. Vyhlášen třídní státní smutek.	Řada politických oponentů Angely Merkelové vinili za tento útok její otevřený postoj vůči migrační krizi. Došlo k zpřísnění německých bezpečnostních opatření a ke zjednodušení deportační politiky. Došlo k velké kritice nekontrolování hranic Schengenského prostoru.
Reakce České republiky	Navýšení bezpečnostních opatření zejména zvýšením výkonu služby u vytipovaných objektů.	Instalování mechanických zábran na vánočních trzích po celé republice. Navýšení počtů hlídkujících policistů. Velká část policistů byla vybavena samopaly.

Oba útoky byly provedeny stejným principem, avšak lišily se zejména v samotném provedení útoku, zkušenostech řidiče s řízením nákladních vozidel a vybraným místem útoku.

Anglická promenáda v Nice byla v daný den naprosto ideálním a snadným cílem pro zkušeného řidiče kamionů jakým byl Mohamed Lahouaiej-Bouhlel. Je naprosto zřejmé, že zde byla podceněna možnost případného vjetí jakéhokoliv vozidla do slavicího davu. Údajně se Bouhlel policistům nejprve představil jako zmrzlinář vezoucí zmrzlinu místním stánkařům. V takovém případě měli zkontrolovat jeho totožnost a kontrolovat pohyb vozidla v prostoru s tak vysokou koncentrací lidí, jako byla ten den Anglická promenáda.

Úsek dlouhý 2 kilometry, po kterém Bouhlel běsnil mu dal velký prostor a kvůli jakékoliv chybějící mechanické zábraně nedošlo k zastavení vozidla dříve popřípadě před samotným najetím do davu.

Na druhou stranu na berlínských trzích byl naopak prostor velmi malý a z toho důvodu bylo obětí pouze 12, oproti 86 v Nice. Dalším aspektem, který ovlivnil počet obětí tohoto útoku byla nezkušenost Anise Amriho s řízením nákladních vozidel, popřípadě se tento konkrétní použitý vůz velmi lišil od jeho předchozích zkušeností.

Útočník z Nice byl na místě zastřelen, kdežto berlínskému řidiči se podařilo uprchnout.

V příloze 1 a 2 jsou zakresleny konkrétní trasy obou útoků v Nice i v Berlíně.

5.4 Ochrana měkkých cílů na území hlavního města Prahy

Hlavní město Praha je největším městem v České republice. Bydlí zde přes milion obyvatel a velká část obyvatelstva z přilehlého okolí ve Středočeském kraji dojíždí do Prahy za prací. Kromě toho se jedná o jednu z nejoblíbenějších Evropských turistických destinací. Právě tyto důvody dělají z Prahy nejpravděpodobnější cíl pro udeření teroristických organizací v rámci ČR, ale jak již bylo v této práci dříve zmíněno, České republice se terorismus víceméně vyhýbá a nepatří mezi hlavní cíle globálního džihadismu, který je naší současnou největší bezpečnostní hrozbou. Z toho důvodu není příliš pravděpodobné, že by se podobný teroristický útok pařížskému či bruselskému v ČR uskutečnil, nicméně není možné současné stále rizikové situaci nečinně přihlížet a musí být naším hlavním cílem zajistit co nejvyšší možný stupeň zabezpečení měkkých cílů a obyvatelstva celkově.

Z toho důvodu je stále platný první stupeň ohrožení terorismem, ačkoliv bezpečnostní služby nemají žádné konkrétní podezření na reálnou hrozbu terorismu na území České republiky.

5.4.1 Vytipované měkké cíle

Na území hlavního města Prahy se nachází velké množství potencionálních měkkých cílů, které by si terorista mohl vybrat k provedení útoku. Tuto sekci jsem rozdělil podle povahy objektu, prostory a prostranství na několik dílčích kategorií, aby byl seznam přehlednější. Měkké cíle jsem rozdělil následovně:

- náměstí,
- pamětihodnosti,
- obchodní centra,
- veřejná doprava,
- domy kultury a další kulturní objekty.

Náměstí

Všechny objekty, prostranství a prostory patřící do výše vyjmenovaných kategorií lze považovat za měkké cíle, a to z toho důvodu, že se zde vyskytují vysoké koncentrace osob. Náměstí a pamětihodnosti jsou velkým lákadlem zejména pro turisty, kterých se v Praze pohybuje signifikantní množství. Kromě toho jsou náměstí často využívána k oslavám

(například Václavské náměstí při oslavách příchodu nového roku), demonstracím, sledování významných sportovních utkání na velkoplošných obrazovkách a v neposlední řadě často hostí velikonoční, vánoční a jiné trhy, které taktéž přitahují velké počty osob nejen z České republiky, ale i ze zahraničí.

V této práci se zabývám pouze třemi vybranými náměstími, neboť jsem je vyhodnotil jako nejrizikovější, a to zejména z důvodu nejvyšší hustoty pohybu osob, popularity a frekventovanosti. Mezi vybraná pražská náměstí, která jsou z pohledu potencionální pravděpodobnosti napadení osamělým vlkem či teroristickou organizací jsem vybral:

- **Václavské náměstí**

Horní část Václavského náměstí je velkým lákadlem turistů, a to zejména díky pomníku sv. Václava. Téměř v jakoukoliv denní dobu obklopuje pomník značný počet turistů, a to zejména skupinky zahraničních turistů s průvodci, kteří si zde pomník fotí a poslouchají svého průvodce. Kromě toho je samotný pomník oblíbeným místem pro setkávání Pražanů, popřípadě pro pořádání demonstrací. Tento centrální ostrůvek obklopuje z obou stran relativně frekventovaná silnice a vjezd na tyto silnice není nijak kontrolován (vjezd z Wilsonovi ulice je omezen nákladním vozům a autobusům pouze dopravní značkou; v úseku od pomníku sv. Václava až po přechody pro chodce na křižovatce s Krakovskou ulicí). V horní části centrální části náměstí, kde je na případné najetí vozu nejrizikovější místo, nejsou nainstalované žádné mechanické prvky zabráňující případnému najetí vozidla na tento ostrůvek, což je závažným bezpečnostním rizikem. Tato centrální část je sice vyvýšena oproti okolní komunikaci, ale vozidlo s větším průměrem kol a dostatečnou světlostí podvozku by nemělo problém tento výškový rozdíl překonat.

U pomníku se v době návštěvnostní špičky vyskytují příslušníci městské policie, což může potencionálního teroristu odradit od provedení jakéhokoliv útoku.

Vjezd na spodní část Václavského náměstí z Jindřišské ulice také nijak výrazně omezen, chybí nainstalované zábrany proti vjezdu, ale přes den zde parkují dvě policejní vozidla a v případě potřeby by policisté mohli zasáhnout. Koncentrace v horním úseku spodní části Václavského náměstí však nejsou vysoké téměř v žádném časovém úseku. Pokud by se útočník rozhodl jet až na spodní náměstí, lidé by si ho snadno všimli.

- **Staroměstské náměstí**

Staroměstské náměstí není oproti Václavskému náměstí obklopeno silnicemi, ale zato téměř plynule navazuje na Pařížskou ulici. Ani v případě Staroměstského náměstí nejsou na kritickém místě (napojení Francouzské ulice na Staroměstské náměstí) nainstalované žádné sloupky bránící případnému vjezdu vozidla do prostoru náměstí. Kromě toho je výškový rozdíl mezi silnicí a chodníkem pro pěši pouze několik jednotek centimetrů. Ve chvíli, kdy se na náměstí pořádají trhy, téměř bezprostředně začínají několik málo metrů před hranicí mezi silnicí a samotným náměstím.

Velkým lákadlem Staroměstském náměstí jsou pro obyvatele Prahy a turisty zejména vánoční trhy a tradiční pražský vánoční strom. Při příležitosti rozsvícení vánočního stromu se zde vždy nahromadí tisíce lidí. Z bezpečnostních důvodů se však již oficiální rozsvícení dva roky nepořádalo. Jednak se tak umožnilo volnějšímu pohybu na náměstí a zároveň tím nevznikla „ideální příležitost“ jak pro případný car-ram útok, tak ani pro případného osamělého vlka vyzbrojeného zbraní či výbušninou.

- **Křížovnické náměstí**

Křížovnické náměstí je důležitou spojkou mezi Staroměstským náměstím a Karlovým mostem. Přejít pro chodce na křižovatce Křížovnické ulice a Karlovi ulice je jedním z nejfrekventovanějších turistických míst v Praze. Obdobě jako v předchozích náměstích zde nejsou nainstalované zábrany proti případnému nájezdu vozidla na frekventovaný chodník.

Pamětihodnosti

Další kategorií jsem určil pamětihodnosti. Jedná se o hlavní cíle všech turistů, kteří navštěvují Prahu. Praha je světově proslulá svým krásným historickým centrem a máme zde několik desítek významných budov a jiných objektů, které lákají turisty. Vyjmenovávat celý seznam není pro tuto práci potřebné, neboť se jedná ve většině případů o místa, která jsou na území pěších zón, do kterých lze vjet pouze se speciálním povolením. Zároveň co se hustoty pohybu osob týče, jsou zde rizikovější měkké cíle, a to právě výše zmíněná náměstí. Zároveň se do jisté míry tyto dvě kategorie překrývají, a to zejména v případě Staroměstského orloje, kostelu Matky Boží před Týnem a samotného Staroměstského náměstí anebo pomníku sv. Václava a Václavského náměstí.

Obchodní centra

Obchodní centra jsou místa, kde je největší koncentrace obyvatel, a to zejména v období před Vánocemi nebo při jiné příležitosti typu nákupní horečka. Tou například může být tzv. Black Friday, jakožto den (většinou však více dní), kdy jsou ve velké většině obchodů velmi výrazné slevy. Zároveň se jedná o symbol západního kapitalismu a mohlo by se tedy stát silným symbolickým cílem pro islámské teroristy. Hlavní město Praha má větší nákupní centrum téměř na každém rohu.

Mezi nejvíce navštěvované, a tedy potencionálně nejlákavější cíle pro podniknutí teroristického útoku patří následující obchodní centra:

- Obchodní centrum Chodov
 - Na podzim roku 2017 bude celková plocha OC Chodov rozšířena a stane se tak největším obchodním centrem v ČR
 - Kromě samotného nákupního centra je důležitým dopravním uzlem pro jihovýchodní část Prahy
- Palladium
- Nový Smíchov
- Obchodní centrum Černý most
- Obchodní centrum Letňany

Ve vytipovaných obchodních centrech je téměř všudypřítomná ochranka objektu. Kromě toho jsou téměř všude nainstalovány bezpečnostní kamery. Ze seznamu je nejrizikovější budovou Palladium, neboť v případě vypuknutí paniky v horním patře (ať už z důvodu teroristického útoku, výbuchu improvizovaného výbušného systému nebo z důvodu vypuknutí požáru), by kvůli eskalátorům pouze na jedné straně mohlo dojít k ušlapání a velkým zmatkům, kudy utíkat. Ostatní vybrané obchodní centra jsou daleko otevřenější, prostornější a téměř na každém místě lze opustit zasažený prostor v obou směrech.

Veřejná doprava

Městská hromadná doprava se již v minulosti stala častými terči teroristických útoků. Lze uvést například útoky na vlaky v Madridě (2004), útoky v londýnském metru a autobusu (2005) a v neposlední řadě útoky na letišti a v metru v Bruselu (2016). Prostředky městské hromadné dopravy bývají obzvláště plné nebo dokonce přeplněné zejména v období dopravních špiček. To znamená v ranních hodinách (6-10 hodin) a ve večerních hodinách (17-19 hodin).

Místo útoku, kde by útočník dosáhl nejvíce smrtelných obětí je zejména metro anebo páteřní povrchové dopravní spoje. Z důvodu stále platného 1. stupně ohrožení terorismem se ve stanicích metra pohybují příslušníci Policie ČR. Po útocích v Paříži z listopadu 2015 a výše zmíněných Bruselských útocích se dokonce ve stanicích a samotných vagonch metra pohybovali příslušníci Armády ČR s útočnými puškami.

Mezi nejkritičtější měkké cíle v rámci veřejné dopravy jsem zařadil:

- Metro
 - Zejména přestupní stanice na další linky metra (Florenc, Můstek, Muzeum) a dále nejfrekventovanější stanice jako je I. P. Pavlova, Náměstí republiky nebo Anděl.
- Letiště Václava Havla
- Hlavní nádraží
 - Zejména prostor odbavovací haly

Domy kultury a další kulturní objekty

Kulturní domy, zejména kina, divadla či koncertní sály se již často staly místem provedení teroristického útoku. Posledním příkladem tomu může být klub Bataclan, který byl napaden v rámci série teroristických útoků v Paříži 19. 11. 2015. Jedná se zejména o menší objekty, neboť větší mají u vchodu ochranku, která kontroluje příchozí návštěvníky a je tedy pravděpodobnost možného proklouznutí útočníka do samotného objektu velmi nízká, ne však zanedbatelná.

Menší pražské hudební kluby bývají obvykle těsné a velmi přeplněné, což je jeden z velkých rizikových faktorů, který by ovlivnil případné ztráty na životech. Na druhou stranu u většiny takovýchto objektů bývá ochranka, které jednak kontroluje vstupenky, ale také zároveň i zavazadla.

Do této kategorie jsem také zařadil Židovskou obec a zejména Židovské muzeum v Praze, neboť se jedná o významnou část Prahy, která by mohla přitahovat jednak odpůrce Izraele tak i antisemitisticky smýšlející jedince. Židovská obec má však do jisté míry vlastní bezpečnostní agentury, které jsou speciálně vycvičované a vybírané na základě poskytnutých doporučení a instrukcí z Izraele, což je stát s bohatou historií v oblasti terorismu.

Vybrané kulturní objekty:

- Všechna pražská multikina a divadla (nejsou zařazeny malé objekty s kapacitou pouze několik málo desítek návštěvníků)
- Hudební kluby
 - Lucerna music bar
 - Chapeau Rouge
 - Rock Café
 - Futurum music bar
 - Roxy
- Židovská obec v Praze
 - Židovské muzeum v Praze

5.4.2 Doporučení v oblasti ochrany a zabezpečení měkkých cílů

Jak vyplývá z nashromážděných dat v první polovině praktické části, nejničivější útoky osamělých vlků ve vybraném období byly provedeny dvěma způsoby: zaprvé – střelnou zbraní a zadruhé – najetím vozidlem do davu lidí. Právě car-ram útoky jakožto znovuobjevený způsob provedení teroristického útoku, se prokázal jako velmi ničivý. Kromě toho je provedení takového útoku velmi snadné, neboť stačí porozumět základům ovládání automobilů anebo absolvovat autoškolu. Jak se ukázalo v případě útoku v Berlíně, není nutné, aby člověk uměl řídit nákladní automobil. Díky technologii GPS jsou k dispozici data ohledně přesného pohybu nákladního vozu Lukasje Urbana. Z těchto dat lze vypočítat, že se vozidlo ve chvíli, kdy se Anis Amri ujmul řízení, pohybovalo velmi zvláště. V krátkých intervalech trhaně popojíždělo dopředu a dozadu. Majitel společnosti, který zaměstnával Lukasje Urbana později konstatoval, že to vypadá jako kdyby se začátečník snažil několikrát neúspěšně rozjet. K provedení útoku tedy evidentně není potřeba příliš mnoho zkušeností s řízením nákladních vozů. [64]

Jak v případě útoku osamělého vlka, tak v případě jakéhokoliv jiného teroristického útoku je předcházení či přímé odhalení a následné zmaření plánovaného útoku velmi obtížné. Zejména v případě osamělého vlka, který celý útok plánuje pouze sám, dokáže se chovat dostatečně obezřetně a je schopný nevzbudit žádnou pozornost a zůstat takzvaně mimo radar. Velkou roli v rámci předcházení útokům na měkké cíle má zejména schopnost rozpoznávání podezřelých jedinců. V případě, kdy je na podezřelé chování včas upozorněno, jedná se o největší výhodu, kterou mohou obyvatelé, tak i bezpečnostní složky získat. Nepochybně velkou roli v odhalování teroristických také hrají české, ale i zahraniční zpravodajské služby.

V případě, kdy máme zodpovědnost za nějaký uzavřený prostor či budovu je možné zavést kontroly návštěvníků u vstupu, čímž lze předejít vnesení zbraně, výbušniny, otravné látky či podobných předmětů, které mají sloužit k ublížení na zdraví ostatních lidí, ničení majetku nebo zabíjení. Pokud je u vchodu vidět uniformovaný bezpečnostní pracovník, který je dobře oblečený, stojí rovně, je proaktivní a disciplinovaný, v tu chvíli daný objekt získává mnohem větší váhu. Návštěvníci se budou cítit více bezpečně a potencionální útočník se spíše zalekne takového bezpečnostního pracovníka, který evidentně poctivě a důsledně dělá svoji práci než toho, který jen kdesi po straně sedí a podřimuje.

Při organizaci akce na rozsáhlém otevřeném prostoru, kde je očekávaná velká koncentrace lidí, doporučuji vytvořit si na daném místě pomyslnou šachovnici. Díky této šachovnici s jasně určenými souřadnicemi budou všechny přítomné složky v případě nějakého incidentu nebo úmyslného ublížení na zdraví vědět, kde se dané místo přesně nachází. S touto šachovnicí však musí být samozřejmě obeznámena každá osoba, která se na bezpečnosti konané akce podílí.

Vždy při vyhodnocování zranitelných míst je třeba se na objekt, prostor či prostranství podívat očima návštěvníka, popřípadě útočníka. Pro někoho to může být těžké, ale pokud se domluví určitý scénář, například že je úkol dostat se nepozorovaně z bodu A do bodu B, poměrně snadno se dá do takové role vcítit.

Velmi důležitý vliv na minimalizaci dopadů mimořádné události na měkký cíl, obyvatelstvo či pracovníky v dané budově je pořádání pravidelných cvičení. A to alespoň dvakrát do roka a v případě jakýkoliv konstrukčních či jiných změn neprodleně zaměstnance informovat o provedených změnách. Díky tomu nebudou zaměstnanci v případě MU dezorientováni, ale naopak budou vědět, co mají dělat. V případě dostatečného proškolení by se také nemuseli bát asistovat zasahujícím složkám IZS.

Prevence proti teroristickým útokům také spočívá v poskytnutí dostatečných informací široké veřejnosti. Díky tomu obyvatelstvo bude vědět, jak v případě útoku reagovat. To znamená informovat o potencionálním nebezpečí a instruovat obyvatelstvo k sebevzdělávání a případně doporučit kurzy sebeobrany. Dále by měli být informováni, čeho by si měli v rámci vlastní bezpečnosti kolem sebe všimnout a dále kam a jak nahlásit podezřelou osobu, vozidlo, předmět a podobně.

Snížení možnosti útoku na městskou hromadnou dopravu na minimum by vyžadovalo zavést takové bezpečnostní opatření, která by kontrolovala pohyb osob směřujících do prostředku městské hromadné dopravy. To znamená zavedení zátarasů či turniketů, ve kterých by každý člověk byl podroben detailní prohlídce. Tento přístup by se však jistě široké veřejnosti nelíbil, neboť se jedná o velký zásah do soukromí, a kromě toho by takovéto opatření bylo nesmírně finančně náročné.

V zájmu každého majitele nebo provozovatele měkkého cíle by měla být jeho ochrana na prvním místě. Měl by se neustále vzdělávat v této problematice, absolvovat příslušná školení a získané poznatky poskytovat dále svým zaměstnancům. Nastudování dokumentů vydaných Ministerstvem vnitra české republiky je dobrým začátkem pro získání všeobecného přehledu o problematice měkkých cílů.

6 DISKUZE

Terorismus lze považovat za naši současnou největší bezpečnostní hrozbu. Mezi vybranými lety 2010 a 2016 se Evropa ocitla ve velmi divokém a na poměry jednadvacátého století velmi krvavém období. Poslední případy terorismu se předtím staly v roce 2004 ve španělských vlacích poblíž města Madrid a v londýnském metru a autobusu v roce 2005 ke kterým se v obou případech přihlásila Al – Kaida. Od té doby byl v evropském regionu relativní klid. Poté však přišel rok 2011, který přinesl 4 roky nebývalého strachu. Strachu, který se přižívoval na výdobytku moderní doby – internetu. Internet a sociální sítě změnili tok informací jednou pro vždy. Mainstreamová média přestala být sledována zejména mladými lidmi, kteří volný čas začali trávit připoutáni ke svým elektronickým pomocníkům.

Síla internetu a zejména jeho svoboda poskytla teroristickým organizacím možnosti k novým strategiím, jak bojovat proti svému úhlavnímu nepříteli, Spojeným státům americkým a jejich spojencům. Na internetu se v rámci terorismu uchytily zejména dva typy jeho využití. První využití je pro šíření propagandy a verbování potencionálních rekrutů. Druhým využitím se stalo využívání internetu k šíření strachu.

Tyto dva způsoby využívání internetu teroristickými skupinami navíc často jdou ruku v ruce. Pro mladé zmatené jedince (většinou muslimy, popřípadě jedince, které zkrátka z různých důvodů islám přitahuje), kteří se snaží najít cestu, jak se v západním světě uplatnit a něčeho dosáhnout, může být cesta islámského bojovníka velkým dobrodružstvím, výsadou a pocitem, že skutečně někam patří. V očích většinové společnosti se to může zdát jako holý nesmysl, avšak v případě špatně integrovaných jedinců, kterým se nedaří prosadit v evropském prostředí to může být do jisté míry vykoupení. Konečně budu někde, kde jej budou respektovat a vážit si ho. Budou mít stejný cíl – chalífát a šíření islámu do celého světa.

Takovéto praktiky platí zejména na jedince, kteří pocházejí buďto z nepříliš funkčních rodin anebo na jedince, kteří se cítí být světem nějakým způsobem ukřivdění a hledají tu svou životní cestu. Bohužel však často tu svou cestu opravdu najdou, v řadách Islámského státu nebo jako jejich bojovník v zahraničí.

Islámský stát se nejprve snažil naverbovat co nejvíce zahraničních muslimů, aby se přidali do jejich řad v bojích v Sýrii a Iráku. Přesný počet zahraničních vojáků bojujících v řadách Islámského státu není znám, ale z Evropy do Islámského státu se podle odhadů přidalo bojovat minimálně 5000 osob. Postupem času však západní mocnosti začali podezřelým osobám takového vycestování zakazovat, což Islámskému státu do jisté míry omezilo příliv nových rekrutů. V tu chvíli svou strategii Islámský stát přizpůsobil. Začal apelovat své příznivce, aby v případě, kdy nemohou bojovat bok po boku se svými bratry, ať ničí nepřítel zevnitř a vybízel k uskutečňování různých útoků vůči západní civilizaci, kultuře a hodnotám. Následně po tomto apelu vzrostl počet teroristických útoků na území Evropy, a to nejen jako útoky osamělých vlků, ale i organizované synchronní útoky ve francouzském a belgickém hlavním městě.

Ačkoliv se téměř celé období mezi roky 2010 a 2016 zaobíralo migrační vlnou, islámským terorismem a občanskou válkou v Sýrii, druhý nejkrvavější útok osamělého vlka spáchal Evropan, a to nor – Andres Behring Breivik. Nejvíce obětí přinesl útok nákladního vozu v Nice, ale zde hrálo velkou roli podcenění tohoto bezpečnostního rizika.

Důležitou otázkou je, zda jsme mohli těmto útokům předejít. Ano, mohli. Většina z výše uvedených teroristů byla již delší dobu známa tajným službám, a dokonce je několik měsíců sledovali. Jak v případě Anise Amriho, řidiče kamionu vraždícího na berlínských vánočních trzích, tak v případě bratrů Kouachimových, kteří stáli za útokem na redakci časopisu Cahrlié Hebdo, několik málo měsíců před samotným útokem již údajně neprojevovali žádné podezřelé aktivity a tajné služby je přestaly sledovat.

Jediné řešení, jak maximálně potlačit teroristické útoky je inspirovat se románem 1984 od George Orwella. Velký bratr, který všechno vidí a všechno slyší by díky neomezenému přístupu téměř o všem věděl. Jednalo by se však o zásadní podkopání našich demokratických hodnot a není tedy možné něco podobného uskutečnit. V případě, kdy by tajné služby měly přístup do mobilních aplikací, které teroristé také prokazatelně použili ke komunikaci a domluvení teroristického útoku, bychom potencionální útoky mohli včas eliminovat.

Současný vývoj Islámského státu naznačuje, že se jej podařilo potlačit do takové podoby, kdy není téměř schopen organizace tak velkého útoku jako byly útoky v Paříži či v Bruselu. V roce 2017 se zatím odehrály 2 útoky v EU ke kterým se přihlásil IS, které si celkem vyžádaly 8 obětí. Další útok provedl IS v lednu 2017 v Turecku.

Je možné, že se mýlím, ale vypadá to tak, že IS již není schopen v centrální Evropě tak logisticky a organizačně náročné útoky jako byly právě v Paříži a Bruselu provést. Na druhou stranu v blízkém okolí IS je jejich aktivita stále vysoká.

Ochrana a zabezpečení měkkých cílů, jak bylo popsáno ve vlastních kapitolách, je hlavní povinností majitele tohoto objektu, prostranství či prostory. Většina odborníků se shoduje v tom názoru, že předcházet takovým útokům není možné. Můj názor je takový, že to možné je, ale je to neproveditelné z důvodů ochrany soukromí obyvatelstva. Dalším silným názorem je, že ochrana měkkých cílů spočívá zejména ve včasném zpozorování a odhalení útočníka. Já jsem téhož názoru. Pokud široká veřejnost bude vědět, jak se v případě podezření na potencionální teroristický útok, popřípadě jak se při teroristickém útoku zachovat, vezmeme teroristům to jediné, co mají – moment překvapení. Pokud budeme více všímaví a pohotoví, ztráty na životech a šrámů na naší společné evropské historii bude o to méně.

7 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat uskutečněné útoky osamělých vlků na měkké cíle na území vybraných evropských států mezi roky 2010 a 2016.

V teoretické části byly uvedené základní pojmy a důležité definice pro pochopení popisované problematiky a zároveň byl čtenář uveden do situace, která ve vybraném období panovala v Evropě a jejím blízkém okolí. Zmíněné události, které tehdejší situaci v Evropě ovlivňovaly nejzásadněji – tedy zejména migrační krize, která vznikla po vypuknutí Arabského jara, mají mnohem větší časový přesah, než aby mohly být popsány pouze v rámci vybraného období. Zejména samotná příčina vzniku současného stavu nestability a konfliktů na Blízkém východě je velmi problematickým a komplexním tématem, než aby bylo v této práci do detailu rozebráno. Stejně tak byl čtenář uveden do stručného historického vývoje terorismu a jeho prvních i současných podob. V neposlední řadě byl popsán terorismus v ČR a měkký cíl, včetně jeho různých podob a specifik pro diagnostiku jeho zranitelnosti.

V praktické části byly popsány vybrané útoky osamělých vlků na území Evropy ze zvoleného období a v závěru první poloviny praktické části byla provedena komparace dvou si vzájemně podobných útoků, které se staly nejvýraznějšími útoky roku 2016.

Závěr praktické části byl věnován vytipování významných měkkých cílů na území hlavního města Prahy. Bohužel je Praha natolik velkým městem, že jsem musel uvést pouze omezený počet objektů se stručnými doporučení na jejich další zabezpečení.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ATPU – Anti-Terrorism Police Unit. V českém překladu: Keňská protiteroristická policejní jednotka

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

GPS – The Global Positioning System

hl.m. – Hlavní město

IS – Islámský stát

ISIS – nejčastější mezinárodní zkratka používaná širokou veřejností pro Islámský stát

IZS – Integrovaný záchranný systém

MU – Mimořádná událost

OC – Obchodní centrum

ORSEC – Organisation de la Réponse de Sécurité Civile. V českém překladu: Organizace odpovědi pro civilní ochranu

UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees. V českém překladu: Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

USA – United states of America – Spojené státy americké

WTC – World Trade Center – Světové obchodní centrum

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- [1] UNHCR, . *Global trends: Forced Displacement in 2015* [online]. 1. Ženeva: United Nations High Commissioner for Refugees, 2016 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>
- [2] INSTITUTE FOR ECONOMICS AND PEACE, . *Global terrorism index 2016: Measuring and understanding the impact of terrorism* [online]. 1. Sydney, 2016 [cit. 2017-05-18]. ISBN 978-0-9942456-4-9. Dostupné z: <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/02/Global-Terrorism-Index-2016.pdf>
- [3] The 'Arab Spring': Five years on. *Amnesty International* [online]. Londýn: Amnesty International, 2017 [cit. 2017-05-06]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2016/01/arab-spring-five-years-on/>
- [4] ČERNÝ, Karel. *Svět politického islámu: politické probuzení Blízkého východu*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-166-8.
- [5] MICHAEL, Tom. NAZIS ON THE MARCH: Inside the violent and rapidly expanding white supremacist Nordic Resistance Movement which aims to unite Scandinavia with 'revolution' into a single far-right republic. *The Sun* [online]. Londýn: News Group Newspapers Limited, 2016 [cit. 2017-05-18]. Dostupné z: <https://www.thesun.co.uk/news/2382438/white-supremacist-nordic-resistance-movement-unite-scandinavia-far-right/>
- [6] Stephen Hawking: Humanity Only Has 100 Years Left on Earth Before Doomsday. *Futurism* [online]. 2017 [cit. 2017-05-06]. Dostupné z: <https://futurism.com/stephen-hawking-humanity-only-has-100-years-left-on-earth-before-doomsday/>
- [7] FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.

- [8] Reign of Terror. *Encyclopædia Britannica* [online]. Encyclopædia Britannica, inc., b.r. [cit. 2017-05-06]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Reign-of-Terror>
- [9] BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-513-5.
- [10] SCHMID, Alex. TERRORISM -- THE DEFINITIONAL PROBLEM. *Case Western Reserve Journal of International Law*. Case Western Reserve University School of Law, 2004, **36**(23), 103-147. ISSN 00087254. Dostupné také z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=17481417&site=ehost-live&scope=site>
- [11] LEVITT, Geoffrey. Is terrorism worth defining. *Ohio NUL Rev.* HeinOnline, 1986, **13**, 97.
- [12] *Council Common Position on the application of specific measures to combat terrorism: (2001/931/CFSP)*. In: . Brusel: Council of the European Union, 2001. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:344:0093:0096:EN:PDF>
- [13] *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009*. In: . b.r. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [14] *Džihád*. 1. vyd. Praha: Islámská nadace v Praze v nakl. NÚR - Fethi Ben Hassine Mnasria, 2006. ISBN 80-903-1965-3.
- [15] CARDINI, Franco. *Chalífa a západ: kořeny terorismu a pokrytectví Západu*. Vydání první. Praha: Vyšehrad, 2016. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-632-1.
- [16] Full transcript of bin Ladin's speech. *Aljazeera* [online]. Dauhá: Al Jazeera Media Network, 2004 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/archive/2004/11/200849163336457223.html>

- [17] EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9.
- [18] *Světový terorismus: encyklopedie*. České vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001. ISBN 80-723-7340-4.
- [19] SMITH, G. *Combating terrorism*. 1. New York: Routledge, 1990. ISBN 9780415030670.
- [20] Střelec zabil v hospodě v Uherském Brodě osm lidí, mrtvý je také. *IDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 2015 [cit. 2017-05-10]. Dostupné z: http://zlin.idnes.cz/strelba-v-hospode-v-uherskem-brode-d5o-/zlin-zpravy.aspx?c=A150224_135231_zlin-zpravy_ras
- [21] Žena s nožem pobodala ve škole studenty. Šestnáctiletý hoch zemřel. *IDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 2014 [cit. 2017-05-10]. Dostupné z: http://jihlava.idnes.cz/pobodani-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou-fve-/jihlava-zpravy.aspx?c=A141014_090808_jihlava-zpravy_mv
- [22] The myth of the ‘lone wolf’ terrorist. *The Guardian* [online]. Londýn: Guardian News and Media Limited or its affiliated companies, 2017 [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/news/2017/mar/30/myth-lone-wolf-terrorist>
- [23] SPAAIJ, Ramón. The Enigma of Lone Wolf Terrorism: An Assessment. *Studies in Conflict* [online]. 2010, **33**(9), 854-870 [cit. 2017-05-09]. DOI: 10.1080/1057610X.2010.501426. ISSN 1057-610x. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1057610X.2010.501426>
- [24] SPAAIJ, Ramón a Mark HAMM. Key Issues and Research Agendas in Lone Wolf Terrorism. *Studies in Conflict* [online]. 2014, **38**(3), 167-178 [cit. 2017-05-10]. DOI: 10.1080/1057610X.2014.986979. ISSN 1057-610x. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1057610X.2014.986979>

- [25] TERROR: SEVEN DAYS IN PARIS. In: *Youtube.com* [online - dokumentární film]. London: AETN International (UK) Ltd / A+E Networks, 2016 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ZV2uY2yapvY>
- [26] BREIVIK, Anders. *2083: A European Declaration of Independence* [online]. 1. London, 2011 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <https://info.publicintelligence.net/AndersBehringBreivikManifesto.pdf>
- [27] Jihadi John's journey from schoolboy to executioner. In: *Youtube* [online - dokumentární krátký film]. London: Channel 4 News, 2015 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=EnIYPS7LNzI>
- [28] PANTUCCI, Raffaello. *A Typology of Lone Wolves: Preliminary Analysis of Lone Islamist Terrorists* [online]. 1. London: The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence, 2011 [cit. 2017-05-12]. Dostupné z: http://icsr.info/wp-content/uploads/2012/10/1302002992ICSRPaper_ATypologyofLoneWolves_Pantucci.pdf
- [29] The Jihadis Next Door. In: *Youtube* [online - dokumentární film]. Londýn: Channel 4, 2016 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6DsG9yQrdD4>
- [30] LAYNE, Steven. Strategies for Hardening Soft Targets. In: *ASIS Online* [online]. Alexandria: ASIS International, 2016 [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <https://www.asisonline.org/Membership/Member-Center/Security-Spotlight/Pages/Protecting-Soft-Targets.aspx>
- [31] SOFT TARGETS PROTECTION INSTITUTE, z. *Základy ochrany měkkých cílů - metodika: (1. verze)* [online]. Praha: Ministerstvo Vnitřní české Republiky, 2016 [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>
- [32] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, . *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. 1. Praha: Ministerstvo Vnitřní České republiky, 2017 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>

- [33] ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.
- [34] BOURRIE, Mark. *Vražedná hra: jak Islámský stát láká nové bojovníky*. 1. vydání. Brno: CPress, 2016. ISBN 978-80-264-1311-0.
- [35] Němci potrestali svůj první islámský teroristický útok doživotím. *IDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 2012 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nemci-potrestali-svuj-prvni-islamsky-teroristicky-utok-doivotim-lpq-/zahranicni.aspx?c=A120210_150148_zahranicni_ip1
- [36] Höchststrafe für US-Soldaten-Mord. *Taz.de* [online]. Berlín: taz Verlags u. Vertriebs GmbH, 2012 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <https://www.taz.de/!5100917/>
- [37] Kosovan Albanian admits killing two US airmen in Frankfurt terror attack. *The Guardian* [online]. Londýn: Guardian News and Media Limited, 2011 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2011/aug/31/kosovan-albanian-admits-killing-airmen>
- [38] Breivik forberedte terror i ni år. *NRK.no* [online]. Oslo: Norsk rikskringkasting, 2011 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <https://www.nrk.no/norge/breivik-forberedte-terror-i--ni-ar-1.7724894>
- [39] *The bomb attack in Oslo and the shootings at Utøya, 2011: KAMEDO report 97* [online]. 1. Stockholm: Socialstyrelsen, 2012 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18925/2012-12-23.pdf>
- [40] Timeline: How Norway's terror attacks unfolded. *BBC News* [online]. Londýn: BBC, 2012 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-14260297>

- [41] BRUSTAD, Line. Breiviks hovedmål: Gro, Jonas og Eskil. *Dagbladet* [online]. Oslo: Aller Media AS, 2011 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <http://www.dagbladet.no/nyheter/breiviks-hovedmal-gro-jonas-og-eskil/63425990>
- [42] MELLE, Ingrid. The Breivik case and what psychiatrists can learn from it. *World Psychiatry* [online]. 2013, 12(1), 16-21 [cit. 2017-05-13]. DOI: 10.1002/wps.20002. ISSN 17238617. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/wps.20002>
- [43] Causa Breivik. Před 5 lety postřílel norský masový vrah 77 mladých lidí. *Reflex* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER a.s., 2016 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/72901/causa-breivik-pred-5-lety-postrilel-norsky-masovy-vrah-77-mladych-lidi.html>
- [44] Anders Behring Breivik: Norway court finds him sane. *BBC News* [online]. Londýn: BBC, 2012 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-19365616>
- [45] GREENBERG, Karen. The Norway Attacks: Who is Abu Suleiman Al Nasser?. *New Republic* [online]. New York: New Republic, 2011 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <https://newrepublic.com/article/92532/what-ansar-al-jihad-al-alami>
- [46] Breivikův sympatizant hromadil v bytě zbraně jako nepřítel, léčí se. *IDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA a.s., 2013 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: http://ostrava.idnes.cz/sympatizant-s-breivikem-ktery-shromazdoval-zbrane-byl-nepricetny-ldu-/ostrava-zpravy.aspx?c=A130502_105443_ostrava-zpravy_jog
- [47] EVANS, Becky. Terrifying bomb arsenal of the would be Breivik who 'killed his own mother when she found out about plan to blow up Polish parliament'. *Mail Online* [online]. London: Associated Newspapers Ltd, 2013 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2278711/Brunon-Kwiecien-Terrifying-bomb-arsenal-Breivik-plotted-blow-Polish-parliament.html>
- [48] "Breivik popelní blůdy, ja będę lepszy". Jak ABW wpadła na trop Brunona K. *Tvn 24* [online]. Varšava: TVN24, 2012 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z:

<http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/breivik-popelnil-bledy-ja-bede-lepszy-jak-abw-wpadla-na-trop-brunona-k,289850.html>

- [49] GREENWOOD, Chris. Fiancée and estranged wife of soldier Lee Rigby flee murder trial in tears as jury is shown CCTV footage of moment 'Muslim converts ran him down before almost decapitating him with meat cleaver and knives'. *Mail Online* [online]. London: Associated Newspapers Ltd, 2013 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2515493/Soldier-Lee-Rigby-murdered-mutilated-decapitated-Woolwich-attack-court-hears.html>
- [50] DODD, Vikram a Daniel HOWDEN. Woolwich murder: what drove two men to kill a soldier in the street?. *The guardian* [online]. Mombasa: The Guardian, 2013 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/uk-news/2013/dec/19/woolwich-murder-soldier-street-adebolajo-radicalised-kenya>
- [51] POLOCHOVÁ, Iveta. Vrazi britského vojáka dostali doživotí. V soudní síni se prali se stráží. *IDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA a.s., 2014 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vrazi-vojaka-z-londyna-dostali-dozivoti-fdr-zahranicni.aspx?c=A140226_142731_zahranicni_ip1
- [52] ROBINSON, Martin. Two faces of Britain: In Woolwich, hundreds of people remember soldier Lee Rigby at the scene of his horrific murder. Just 10 miles away, beer-swigging EDL hijack his death with an ugly protest Read more: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2331685/Lee-Rigby-In-Woolwich-hundreds-gather-mourn-soldier-10-miles-away-EDL-hijack-death-ugly-protest.html#ixzz4hTSd9vYG>. *Mail Online* [online]. Londýn: Associated Newspapers Ltd, 2013 [cit. 2017-05-19]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2331685/Lee-Rigby-In-Woolwich-hundreds-gather-mourn-soldier-10-miles-away-EDL-hijack-death-ugly-protest.html>
- [53] APPS, Peter. Inquiry over far-right Britain First party's use of Lee Rigby slogan on voting slip. *Independent* [online]. Londýn: Independent Digital News & Media, 2014 [cit.

2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/inquiry-over-far-right-britain-first-partys-use-of-lee-rigby-slogan-on-voting-slip-9294382.html>

- [54] HARDING, Luke. Charlie Hebdo timeline: how events have unfolded. *The Guardian* [online]. Londýn: The Guardian, 2015 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2015/jan/09/-sp-charlie-hebdo-timeline-events>
- [55] Charlie Hebdo attack: Three days of terror. *BBC News* [online]. Londýn: BBC, 2015 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-30708237>
- [56] WILLIAMS, Pete. Confusion as French Hunt Magazine Attack Suspects. *NBC News* [online]. Washington DC: NBC News Digital, 2015 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.nbcnews.com/storyline/paris-magazine-attack/confusion-french-hunt-magazine-attack-suspects-n281761>
- [57] GHOBARI, Mohammed. Exclusive: Paris attack suspect met prominent at Qaeda preacher in Yemen - intelligence source. *REUTERS* [online]. Londýn: Thomson Reuters, 2015 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-france-shooting-yemen-idUSKBN0KI0PW20150109>
- [58] ANONYMOUS, . Anonymous - #OpCharlieHebdo. In: *Youtube* [online]. 2015 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oqbwqmb8P00>
- [59] LOVE, Brian. Timeline: The Bastille Day attack in Nice. *REUTERS* [online]. Londýn: Thomson Reuters, 2015 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-europe-attacks-nice-timeline-idUSKCN0ZX0GA>
- [60] Attack on Nice: Who was Mohamed Lahouaiej-Bouhlel?. *BBC News* [online]. Londýn: BBC, 2016 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-36801763>
- [61] Teror v Nice. Řidič nákladního auta zavraždil nejméně 80 lidí. *Idnes.cz* [online]. Praha: MAFRA a.s., 2016 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/nakladni-auto->

najelo-do-davu-v-nice-jsou-hlaseni-zraneni-pjk-
/zahranicni.aspx?c=A160714_234147_zahranicni_jav

- [62] FRANCE 24 ENGLISH, . Nice attack - French President François Hollande addresses nation: "France is horrified". In: *Youtube* [online]. FRANCE 24, 2016 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=X8JxD1pKIws>
- [63] Anschlag in Berlin: Zahl der Verletzten liegt bei 56. *Berliner Zeitung* [online]. Kolín: DuMont Net GmbH & Co. KG, 2017 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <http://www.berliner-zeitung.de/berlin/polizei/anschlag-in-berlin-zahl-der-verletzten-liegt-bei-56-26147624>
- [64] Berlin Attack: Timeline. *Euronews* [online]. Lyon: euronews, 2016 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <http://www.euronews.com/2016/12/21/berlin-attack-timeline>
- [65] Anis Amri is Tunisian Suspect in Berlin Truck Attack. *Beverly Hills Courier* [online]. Beverly Hills: Beverly Hills Courier, 2016 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <http://bhcourier.com/anis-amri-is-tunisian-suspect-in-berlin-truck-attack/>
- [66] PLESNÍKOVÁ, Lucie. Anis Amri. *Novinky* [online]. Praha: MAFRA a.s., 2017 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/anis-amri>
- [67] DIEHL, Jörg. Anschlag in Berlin: Amri erhielt Einsatzbefehl von IS-Führung. *Spiegel online* [online]. Hamburk: SPIEGEL ONLINE GmbH, 2017 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/anschlag-in-berlin-amri-erhielt-einsatzbefehl-von-is-fuehrung-a-1143472.html>
- [68] Moussa Coulibaly : a priori aucun lien avec Amedy Coulibaly. *Linternaute* [online]. Paříž: CCM Benchmark Group, 2015 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/actualite/societe/1213225-moussa-coulibaly-a-priori-aucun-lien-avec-amedy-coulibaly/>
- [69] SPENCER, Robert. Islamic State: "We will conquer your Rome, break your crosses, and enslave your women, by the permission of Allah". *Jihad Watch* [online]. Los Angeles: Jihad Watch, 2014 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z:

<https://www.jihadwatch.org/2014/09/islamic-state-we-will-conquer-your-rome-break-your-crosses-and-enslave-your-women-by-the-permission-of-allah>

- [70] LEHARS, Anne. Attentat de Nice: six mois après, trois personnes toujours hospitalisées. *Franceinfo* [online]. Paříž: France Télévisions, 2017 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <http://france3-regions.francetvinfo.fr/provence-alpes-cote-d-azur/attentat-nice-six-mois-apres-trois-personnes-toujours-hospitalisees-1173181.html>
- [71] The Battle Deaths Dataset version 3.0. *PRIO* [online]. Oslo: The Peace Research Institute Oslo, 2017 [cit. 2017-05-18]. Dostupné z: <https://www.prio.org/Data/Armed-Conflict/Battle-Deaths/The-Battle-Deaths-Dataset-version-30/>
- [72] Berlin lorry attack: What we know. *BBC News* [online]. Londýn: BBC, 2016 [cit. 2017-05-18]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-38377428>
- [73] 'We are in a war': Terrorist truck attack kills 84 in Nice, France. *The Globe and Mail* [online]. Toronto: The Globe and Mail Inc, 2016 [cit. 2017-05-18]. Dostupné z: <http://www.theglobeandmail.com/news/world/the-latest-france-shaken-by-truck-terror-attack-in-nice/article30935254/>
- [74] Google trends: ISIS. *Google trends* [online]. San Francisco: Google, 2017 [cit. 2017-05-18]. Dostupné z: <https://trends.google.com/trends/explore?date=2014-05-18%202017-01-10&q=ISIS>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Počet obětí válečných konfliktů mezi roky 1946 a 2008. [71].....	10
Obrázek 2 Graf počtu zemřelých osob na následky teroristického útoku zaměřených na obyvatelstvo mezi roky 2000 a 2015. [2]	11
Obrázek 3 Globální trend nuceně vysídlených. [1].....	12
Obrázek 4 Graf se statistikou procentuálního počtu vyhledávání "ISIS" ve vyhledávači Google [74].....	45

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

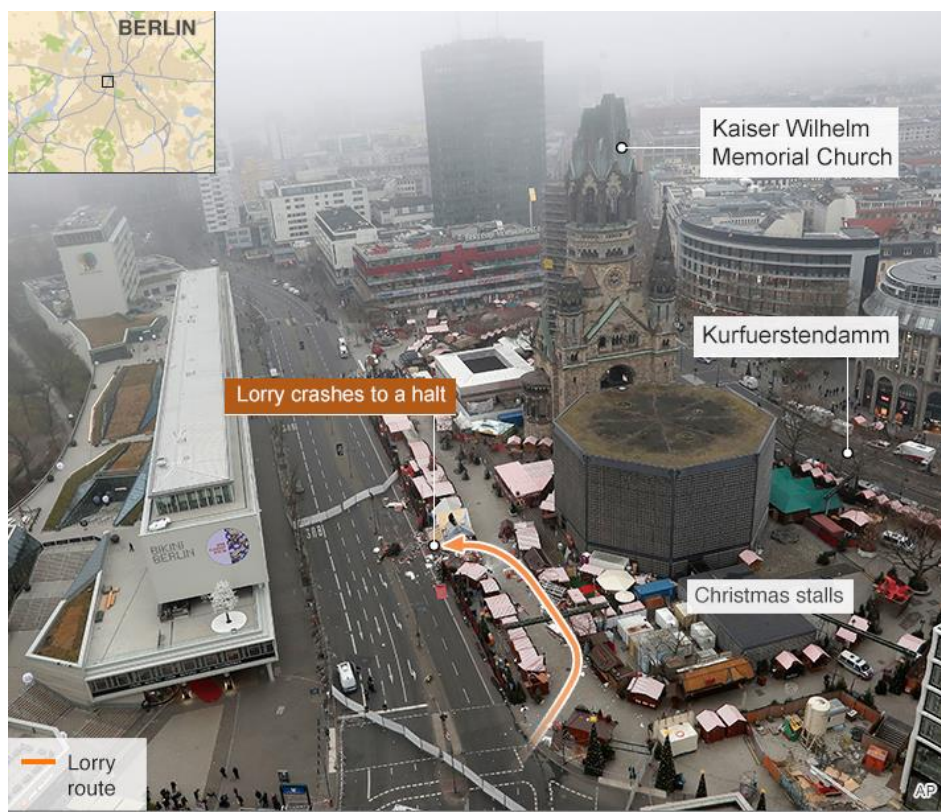
Tabulka 1 Komparace teroristických útoků typu car-ram v Nice a Berlíně [59] [62] [63] [64] [65] [70]	46
---	----

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Dráha útoku na berlínkém vánočním trhu na náměstí Breitscheidplatz [72] ...	76
Příloha 2 Dráha útoku na Anglické promenádě v Nice [73]	77

13 PŘÍLOHY

Příloha 1 Dráha útoku na berlínkém vánočním trhu na náměstí Breitscheidplatz [72]

Source: News agencies, police reports

